

Chronológia vývoja mesta Žilina

RNDr. Ľubomír Viliam Prikryl CSc. – Mgr. Peter Štanský

Chronologický prehľad vývoja mesta Žilina je doložený archeologickými nálezmi, písomnými pamiatkami od najstarších čias až do súčasnosti. Ide o udalosti z rozličných oblastí života. Sú tu zaznamenané politické, hospodárske, dopravné, kultúrne, školské, vedecké, športové, stavebné, náboženské a rozličné iné udalosti. Kde bol taký údaj známy, je uvedený presný deň – alebo aspoň mesiac –, kedy sa tá-ktorá udalosť uskutočnila. Chronológia sa bude postupne dopĺňať a prípadne meniť o nové zistenia

20 000 pred Kristom

- v období poslednej doby ľadovej vzniklo sídlisko, ktoré sa nachádzalo v Závodí v časti Zápoťochie – v roku 1966 tu našli kamenné nástroje zo severského pazúrika

1250-700 pred Kristom

- nález popolnicového pohrebiska s desiatimi žiarovými hrobmi pri žilinskom evanjelickom kostole
- nález keramiky v Žiline v častiach Šefranica, Studničky, Frambor
- nález troch bronzových diadémov v Žiline na Hviezdoslavovej ulici
- nález sídliska z mladšej doby bronzovej v Závodí – Pod Vinicou a Pod Skalkou

700-400 pred Kristom

- osídlenie terasy Šefranice od staršej doby železnej

1. storočie pred Kristom

- nález sídlisk ľudu lužickej kultúry – púchovskej skupiny – v Žiline časti Šefranica, Frambor, Strážove – Tomanová, na Straníku v Zástraní, v Závodí na Hradisku

Od narodenia Krista až po 4. storočie

- nález pokladu rímskych mincí v Žiline
- nález rímskej keramiky v Strážove
- nález obydlí púchovskej kultúry v Závodí – Pod Skalkou

5.-6. storočie

- nález sídliskového objektu so staroslovanskou keramikou Žiline na Frambore
- nález sídliskových slovanských objektov s keramikou v Žiline na Frambore a na Bôriku

10. a 11. storočie

- nález slovanských sídlisk v Žiline na Šefranici, v Závodí – Pod Stoškou a Bánovej – Stráž

1208

- prvá písomná zmienka o Žiline – *terra de Selinan* – územie Žilina, alebo Žiliňany. Listina sa nachádza v Maďarskom krajinskom archíve (*MOL DL 54/1,2*) a opisuje hranice majetkov nitrianskeho biskupstva, pričom sa spomína Žilina ako územie, s ktorým malo biskupstvo hranicu svojho majetku. Súčasne sa tu spomína aj Bánová – *predium bani* – majetok bana

začiatok 13. storočia

- filiálkami Žilinskej farnosti sú oddávna – minimálne už na začiatku 13. storočia – obce Závodie a Strážov

pred 1235

- Žilina, ktorá patrila Varínskemu a neskôr Starhradskému panstvu, sa stala majetkom ABOVHO syna MICHALA

1240

- z prameňov z čias Arpádovcov sa dozvedáme o niektorých obciach, v ktorých mohli byť založené farnosti. Medzi nimi bola aj Žilina (*Szolna terra*)

1267

- uhorský kráľ BELO IV daroval Žilinu a ďalšie majetky hontianskemu županovi PETROVI a jeho bratom, ako aj synom grófa DETRIKA

1280, 3.septembra

- sťažnosť grófa BITHERA, syna MIKA, že gróf ŠTEFAN spolu s jeho pomocníkmi zničili na Veľkú noc jeho majetok Žilinu, pričom spôsobili veľkú škodu 500 hrivien a zabili obyvateľov JANČÍKA a PETRÍKA

okolo 1300

- s určitosťou vieme, že žilinská fara už jestvovala
- v apside Kostole sv. Štefana kráľa vznikli nástenné fresky, ktoré zobrazujú apoštolov a Krista v mandorle – Pán slávy (*Maiestas Domini*)

1302, február

- zemepánom Žiliny sa stal Matúš ČÁK z Trenčína

1310

- Prvá písomná zmienka o fare v Žiline, je v súpise diecézy ako *Silna*

1312, 23. apríla

- kastelán z Košec LORAND udelil dedičné richtárstvo obce Kolárovice HENRICHovi a z tejto listiny sa dozvedáme, že Žilina bola už mestom, lebo táto obec sa mala riadiť právom mesta – *civitas* – Žilina

1321

- hneď po smrti Matúša ČÁKA sa dostala Žilina do vlastníctva kráľa

1321, 12. júla

- kráľ KAROL I. RÓBERT navštívil Žilinu a udelil žilinským mešťanom tieto mestské výsady: míľové právo s výslovným podotknutím, že v okruhu jednej míle od mesta nesmie vykonávať remeslo nijaký cudzí remeselník, len Žilinčan, loviť ryby môžu vo vzdialenosti jednej míle od mesta len rybári z mesta, súčasne oslobodil Žilinčanov od platby budatínskeho, jačatínskeho (dnešné Kysucké Nové Mesto), strečnianskeho a trenčianskeho mýta a podriadil mešťanov pod pravomoc kráľa. Žilina bola označená jako *civitas* – mesto a jej obyvatelia ako *hostia* – *hospites*

1323

- prvá písomná zmienka o veži Budatínskeho zámku

1325

- žilinský richtár Ján PETZOLD dostal za svoje služby od krajinského sudcu ALEXANDRA do dedičného prenájmu Krásno nad Kysucou

1332 a 1337

- V súpise Trenčianskeho archidiakonátu z rokov 1332 až 1337 sa ako farnosť spomína aj Žilina (*Silna*) a z blízkych obcí Teplička nad Váhom (*Toplica*), Varín (*Varna*) a Radol'a (*Radela*).

1350

- písomná zmienka o Žilinskom hrade (*Castrum Sylna*)

1351

- prvá písomná zmienka o Závodí (*Zavoda*) – dedičným richtárom obce sa vtedy stal žilinský mešťan MIKULÁŠ

1357

- PEŠKO, syn žilinského richtára MIKULÁŠA, dostal dedičné richtárstvo obce Stráňavy, ktorá patrila Žilinskému hradu

1357, 28. októbra

- kráľ ĽUDOVÍT I. VEĽKÝ dal Žiline privilégium, podľa ktorého dostalo mesto právo výročných trhov (jarmokov) podľa budínskeho obyčaja, a to do pätnásť dní po sviatku Božieho Tela – Žilina patrí z Uhorského hladiska medzi prvé mestá, ktoré dostali toto právo – v tejto listine sa po prvý raz spomína meno žilinského farára JÁNA

1358, 6 mája

- turčiansky konvent potvrdzuje na žiadosť predstaviteľov meta privilégium kráľa KAROLA RÓBERTA z roku 1321. Medzi predstaviteľmi mesta bol učiteľ WOLFARD – prvý známy učiteľ v meste, zároveň bol notárom mesta

1361

- kráľ ĽUDOVÍT I. VEĽKÝ dal dedičnému richtárovi Žiliny do vlastníctva Krásno nad Kysu-

cou

1364

- kráľ ĽUDOVÍT I. VEĽKÝ dal na „*novej ceste*“, ktorá viedla z Prahy do Košíc, právo vyberať mýto okrem Liptova a Turca aj v Žiline

1367, 2. februára

- na základe sťažností mešťanov zo Žiliny vydal kráľ ĽUDOVÍT I. VEĽKÝ patent, ktorým nariadil, aby žilinských mešťanov neukracovali na ich starých slobodách, zákonoch a obyčajoch

asi 1369

- kráľ ĽUDOVÍT I. VEĽKÝ osobitným ediktom zakázal Žilinčanom používať tešínske právo, ktorým sa dovtedy riadila a podávať odvolania do cudziny, ba uložil im osvojiť si právo niektorého uhorského mesta – Žilina požiadala mesto Krupina, ktorá žiadosti vyhovel

1378

- Mikuláš z LUKOVEJ urobil v Krupine nemecký odpis magdeburského práva, ktoré používalo mesto Krupina, pre Žilinu, a tak vznikla prvá časť takzvanej *Žilinskej knihy* – vtedy vznikol aj osobitný článok žilinského magdeburského práva, ktorý povoľoval tým, čo neovládali nemčinu, vypovedať materinským, teda slovenským jazykom

1379, 8. marca

- mesto Žilina v listine adresovanom Krupine definitívne prevzalo práva mesta Krupina – na listine je najstaršia doteraz známa pečať so znakom Žiliny, ktorá sa dnes nachádza v *Maďarskom krajiniskom archíve* v Budapešti. Žilina mala právo voliť si farára.

1381, 7. mája

- kráľ ĽUDOVÍT I. VEĽKÝ pri svojej návšteve Žiliny udelil žilinským Slovákom známe privilégium, ktorým určil paritné zastúpenie Slovákov a Nemcov v mestskej rade – bol to prvý prejav slovenského národného uvedomenia na Slovensku vôbec a listina patrí medzi najvýznamnejšie pamiatky Slovenska. Jej správny názov je Privilégium pre žilinských Slovákov – *Privilegium pro Slavis silinensis*

1382, 15. apríla

- kráľ podriadil Žilinu taverníkovi, ktorý mal riešiť sťažnosti Žilinčanov a brániť ich výsady

1384

- vzbúrenci sa pokúšali dobyť hrad Žilina
- v darovacej listine uhorskej kráľovnej MÁRIE I. z ANJOU (1382-1385), ktorá sa týkala Nededze, sa spomínala Žilinská stolica (*Comitatus Zeliensis*) a veľmi obohnaný Žilinský hrad (*circumvallatum Castrum Zilina*)

1384, 2. júna

- listina kráľovnej MÁRIE z ANJOU potvrdila privilégium KAROLA I. RÓBERTA z roku 1321 a definitívne rozhodla o to, že Žilina sa má riadiť právami mesta Krupina, mesto platilo poplatky panovníkovi kastelánovi lietavskeho hradu, ktorý ale nemal nad nimi súdnu právomoc, malo slobodnú voľbu farára a bolo odvolacím miestom pre obce z Turca a z okolia Považskej Bystrice

1390

- zmienka o mestečku Žilina a pri ňom ležiacom starodávnom hrade – *oppidum Zelyna et antiquum castrum*

1397

- palatín SUDIVÓJ dostal od kráľa ŽIGMUNDA I. LUXEMBURSKÉHO (1395-1437) spustnutý žilinský hrad s podmienkou, aby ho opravil – podľa tejto správy mal byť hrad neďaleko mesta
- výška príjmov kráľovskej tridsiatkovej stanice v Žiline presiahla 2000 zlatých, čo svedčí o živých stykoch mesta so zahraničím, kam vyvážali najmä výrobky zo súkna

1397, 27. júla

- kráľ ŽIGMUND I. LUXEMBURSKÝ vydal výsadu, ktorou oslobodil na desať rokov Žilinčanov od platenia pohraničného cla v celej krajine

1397, 31. júla

- kráľ ŽIGMUND I. LUXEMBURSKÝ potvrdil Žilinčanom ich výsady, ktoré boli dostali od kráľa KAROLA I. RÓBERTA a od kráľovnej MÁRIE I. z ANJOU

1400

- prvá písomná zmienka o žilinskom farskom kostole, ktorý bol vtedy zasvätený Panne Márii – *Pfarrkirche zum unsern lieben Frau*

1401

- kráľ ŽIGMUND I. LUXEMBURSKÝ potvrdil Žiline oslobodenie od pohraničného cla

1402

- Žilinčania mali spor pre rúbanie dreva v chotári Ovčiarska

1405

- kráľ ŽIGMUND I. LUXEMBURSKÝ dal príkaz na opevnenie mesta Žilina, ktorému v tom mali pomáhať hrady Strečno, Starhrad a Hričov

1418

- od vojenského veliteľa Považia STIBORA II. zo STIBORÍC dostala Žilina Strážov s celým chotárom a so všetkými obyvateľmi

1423, 25. júla

- žilinský mešťan Štefan LANGWORST napísal s manželkou Margarétou dohodu, že ak nebudú mať deti, má ich majetok pripadnúť spolovice farskému Kostolu Panny Márie a spolovice Kaplnke Božieho Tela

1431, september

- vojská táboritov pod vedením Prokopa HOLÉHO vpadli na Slovensko v oblasti Vlárskoho priesmyku a vojská sirotkov pod vedením Jana ČAPKA ze SÁN cez Jablunkovský priesmyk, pri Žiline sa spojili, dobyli ju, vypálili a vydrancovali a prešli do Liptova.

1431 november alebo december

- turčiansky konvent na žiadosť Slovákov zo Žiliny prepísal a overil *Privilegium pre žilinských Slovákov* od kráľa ĽUDOVÍTA I. VEĽKÉHO z roku 1381, ktorá bola poškodená požiarom

1433-1434

- husiti pod vedením ruského kniežata FRIDRICHA z OSTROGU prenikli na Považie a do Žiliny, kde mali trvalejší pobyt

1434, 30. apríla

- kráľovná BARBORA listom ďakovala Kremničanom za ich pomoc proti husitom v Žiline

1437, 1. mája

- kráľovná BARBORA vydala v Prahe listinu, ktorou prikázala kastelánom Strečna a Starhradu, aby neporušovali mýtné výsady Žilinčanov

1438, 26. marca

- v listine kráľa ALBERTA sa Žilina po prvý raz spomína ako mestečko – *oppidum*

1462, 10. januára

- kráľ MATEJ I. KORVÍN v zmysle starých privilégií potvrdil oslobodenie Žilinčanov od platenia mýt

1454

- uhorský a český kráľ LADISLAV POHROBOK žiadal od Ladislava PONGRÁCA vrátiť neprávom privlastnený kráľovský hrad v Žiline (*castrum regis Solna*)

1457

- osada *Hruština* sa stala základinou na udržiavanie žilinského kaplána

1457, 9. marca

- Ladislav HUNYADY nariadil kastelánom hradov v Trenčíne, Ilave a v Žiline, aby od Žilinčanov neoprávnene nevyberali mýto

1458

- kráľ MATEJ I. KORVÍN povolil Žilinčanom konať výročné trhy na deň svätého Michala

1462, 10. januára

- kráľ MATEJ I. KORVÍN v zmysle starých privilégií potvrdil oslobodenie Žilinčanov od platenia mýt

1469

- Václav PONGRÁC kúpil fojtstvo – dedičné richtárstvo – v Žiline

1469, 8. januára

- kráľ MATEJ I. KORVÍN v zmysle starých privilégií opätovne potvrdil oslobodenie Žilinčanov

od platenia mýt, pričom Žilinu znova označil pojmom *civitas – mesto*

1473

- na želanie žilinského dedičného richtára Václava PONGRÁCA Václav z KROMĚŘÍŽA a ďalší neznámy pisár, ktorý pôsobil v Žiline v rokoch 1468-1489, preložili magdeburské právo v Žilinskej knihe do slovenčiny, a tento preklad sa stal súčasťou *Žilinskej knihy*

1474

- keďže Žilina budovala svoje opevnenie, oslobodil ju uhorský kráľ MATEJ I. KORVÍN od platenia mimoriadnych vojnových daní na tri roky
- cez Žilinu prešiel uhorský kráľ MATEJ I. KORVÍN aj so svojím čiernym vojskom

1475

- Juraj HORVÁTH, kastelán hradu Strečno, násilím odtrhol osadu *Hruština* od Žiliny

1475, 30. mája

- kráľ MATEJ I. KORVÍN nariadil strečnianskemu kastelánovi Jurajovi HORVÁTHOVI aby vrátil Žiline neoprávnene zabratý majetok *Hruština*

asi 1480

- mapu strednej Európy vypracoval taliansky autor z Florencie Francesco ROSSELLI a Žilinu na nej označil pomenovaním *Zonelza* – je to prvé uvedenie tohto mesta na mape

1481

- Žilinčania odkúpili dom, ktorý stál na mieste dnešnej radnice a ktorého sa neoprávnene zmocnili kasteláni hradu Strečno

1489

- Peter TURSKÝ odkázal celý svoj majetok synovcovi MERTUŠOVI s podmienkou, aby dokončil opravu Kaplnky Božieho Tela

1497

- uhorský a český kráľ VLADISLAV II. JAGELLOVSKÝ potvrdil Žiline mestské privilégia

1499

- mesto Žilina uzavrelo dohodu s budatínskym zemepánom Gašparom SUNYOGHOM o výstavbe nového dreveného mosta cez rieku Váh

1508

- žilinský mešťan MELICHAR odkázal 50 florénov špitálu a 10 florénov Kaplnke Božieho Tela

1509

- na príkaz kráľa VLADISLAVA II. JAGELLOVSKÉHO museli majitelia hradu Strečno vrátiť Žilinčanom dom, ktorý stál na mieste dnešnej radnice

1521

- veľký požiar v Žiline, vyhorela veľká časť mesta – kráľ ĽUDOVÍT II. JAGELLOVSKÝ odpustil pohorelcom všetky dane – po tomto požiari prestavali námestie, ktoré vtedy dostalo renesančný charakter

1526, koniec roka

- Ján ZÁPOĽSKÝ dal Strečnianske panstvo spolu so Žilinou do zálohy Burianovi SVĚTLOVSKÉMU z VLČNOVA za 13 000 zlatých

1528

- za služby JÁNOVI ZÁPOĽSKÉMU dostal český šľachtic Mikuláš KOSTKA ze SEDLIC Žilinu, Oravský hrad, Lietavu a Strečno – vtedy sa KOSTKOVCI zmocnili aj Budatínskeho zámku

1530

- Burian SVĚTLOVSKÝ z VLČNOVA postavil vedľa farského kostola zvonnicu ako pevnostnú vežu

1533, apríl

- Ján ZÁPOĽSKÝ potvrdil Žiline výsady, ktoré jej boli udelili kráľ KAROL I. RÓBERT a kráľovná MÁRIA I. z ANJOU

1534

- vznikli artikuly krajčírskoho cechu v Žiline

1540

- Žilinu dobyli a vypálili ozbrojenci Jána a Rafaela PODMANICKÝCH, ktorí prestavali farský kostol na pevnosť a dokončili stavbu Burianovej veže

1542

- prvá zmienka o žilinskom protestanskom gymnáziu – akadémii, ktorá pomohla Žiline stať sa jedným z prvých stredísk reformačného hnutia v Hornom Uhorsku – študovali na nej aj študenti z Česka, Moravy, Sliezska a z Pruska

1544

- v Žiline vzniklo hornotrenčianske kontubernium, ktoré sa stalo základom evanjelickej organizácie v Uhorsku

1548

- Žilinu znova získal Mikuláš Kostka
- cisár FERDINAND I. uznal dovtedajšie privilégia Žiliny a zakázal porušovanie mýtnej imunity Žilinčanov

1559

- vznikli artikuly kováčskeho cechu v Žiline

1568

- Ferencz THURZO zakázal svojim poddaným dovážať potraviny a iné výrobky do Žiliny, čím negatívne ovplyvnil hospodárske postavenie mesta
- cisár MAXIMILIÁN II. rozšíril právo na konanie jarmokov v Žiline

1569

- cisár MAXIMILIÁN II. dal žilinskému cechu súkenníkov privilégium, podľa ktorého mohli na trhoch predávať súkno aj merané na lakte, nielen v celých balíkoch

1582

- vznikli artikuly kožušnickeho cechu v Žiline

1583

- vtedajší majiteľ Žiliny Mikuláš DERSSFFY vrátil farský kostol pre cirkevné účely, dal ho prestavať a v roku 1586 bol kostol vysvätený ako Kostol Najsvätejšej Trojice

1587

- podľa mestských písomností bol v Žiline mor

1595

- žilinský farský kostol prevzali protestanti

1596

- začal sa v Žiline dva či tri razy týždenne zastavovať peší poštový posol

1609

- kráľ MATEJ II. rozšíril právo na konanie jarmokov v Žiline

1610, 28. marca

- vo farskom kostole sa pod patronátom uhorského palatína Juraja THURZU začala konať synoda evanjelikov z územia dnešného Slovenska. Položili tu základy evanjelickej cirkevnej organizácie na Slovensku a zvolili traja predstavitelia cirkvi.

1620

- pri presune z Poľska do Rakúska zaútočilo 2000 ukrajinských kozákov na mesto – Žilinčania tento útok odrazili, a to i vďaka mestskému opevneniu

1624

- v Žiline bol veľký mor

1633

- Žilinu znova postihol mor

1644

- moravskí exulanti žiadali magistrát, aby sa mohli usadiť v Žiline a vykonávať tu remeslo

1654

- do mesta prišli po prvý raz jezuiti ako misionári

1656

- vznikli artikuly čižmárskeho cechu v Žiline, ktoré – ako jediné – boli písané po maďarsky

1658

- palatín František WEŠELÉNI udelil žilinským súkenníkom výhradné právo predaja súkna v

Žilina okrem jemnejších druhov

1659

- cisár LEOPOLD I. priznal Žilina takzvané mokré mýto, ktoré dovoľovalo vyberať poplatky na mostoch cez rieky Váh a Kysuca, a to aj na kompách, ak by boli mosty strhnuté

1662

- Žilina dostala od zemepána ako zálohu na veľké dlhy kysucké dediny Oščadnica a Horelica
- spor o platenie mýta na moste v Trenčíne sa skončil uznaním práv Žilinčanov, ale Žilina sa zaviazala prispievať na jeho údržbu

1664

- vznikli artikuly zámočnickeho cechu v Žiline

1665

- český exulant Ján DADAN st. presťahoval z Trenčína do Žiliny exulantskú tlačiareň, Bola to prvá kníhtlačiareň v meste
- tlačiareň vydala autobiografiu Štefana PILÁRIKA „*Sors Pilarikiana*“

1668

- v DADANOVEJ tlačiarňi v Žiline vyšlo dielko „*Pisnička k pokání probuzující*“ od Adama PLINTOVIČA

1670

- vznikli artikuly stolárskeho cechu v Žiline, do ktorého pôvodne patrili aj debnári

1671

- vznikli artikuly sladovníckeho cechu v Žiline
- po vyzrazení protihabsburského sprisahania, ktoré viedol František WEŠELÉNI, pripadla Žilina ako konfiškát kráľovskej komore

1673

- farský kostol sa stal znova katolíckym

1676

- až do roku 1704 viedli DADANOVU tlačiareň vdova Alžbeta DADANOVÁ a syn Ján DADAN ml.

1677

- Žilina sa stala pravidelnou zástavkou poštového voza na ceste Nolčovo – Tešín

1678

- cez Žilinu prešlo povstalecké vojsko Imricha THÖKÖLYHO

1678, 30. augusta

- pri požiari skoro celá Žilina vrátane farského kostola a fary bola zničená a roztopili sa aj zvony na *Novej veži* – dnešná *Burianova veža*; po tomto požiari odpustila kráľovská komora Žiline dvojročnú daň v sume 2200 zlatých

1679

- počas moru zomrelo v Žiline 150 ľudí

1680, 29. decembra

- podľa záznamu žilinského úradníka a mešťana KRUŠPIERA v mestskej kronike pozorovali v Žiline prelet veľkej kométy. Kronika zhorela v roku 1848
- v Žiline sa zdržiavali vojská poľského kráľa JÁNA III. SOBIESKÉHO

1684, 24. apríla

- kráľovská komora nariadila žilinským evanjelikom, aby odovzdali farský kostol katolíkom, čo urobili 4. októbra

1685

- vznikli artikuly tkáčskeho cechu v Žiline
- do Žiliny prišli na žiadosť zemepána a podľa testamentu ostrihomského arcibiskupa Juraja SELEPCÉNIHO prví dvaja jezuiti – Jozef GULÍK a Ján GARAJSKÝ; žilinskí jezuiti dostali zo základiny Juraja SELEPCÉNIHO 30 000 zlatých
- Žilina sa dostala ako záloha Leopoldovi KOLLONIČOVI

1686

- v Žiline založili jezuitskú misiu, ktorej predstaveným sa stal Juraj JANKOVIČ

1686, 7. septembra

– Žilina sa dostala do zemepanského vlastníctva Pavla ESTERHÁZYHO

1687, 30. augusta

– pri požiari zhorel celý farský kostol

1688

– vznikli artikuly klobučnickeho cechu v Žiline

– v Žiline zmenili jezuitskú misiu na rezidenciu, pričom jej superior bol súčasne žilinským farárom až do roku 1773

1689

– vznikli artikuly gombikárskeho cechu v Žiline

1690

– jezuiti začali reštaurovať farský kostol – vtedy postavili hlavný oltár zasvätený Najsvätejšej Trojici – opravu dokončili v roku 1697

1691

– Žilina musela podpísať dohodu s Pavlom ESTERHÁZYM, ktorá bola vlastne vyjadrením oslabených pozícií mesta voči zemepánovi – zemepán odňal mestu všetky poddanské dediny (Krásno nad Kysucou, Horelica, Zborov) i mestský výčap a zasahoval do voľby richtára

– žilinskí jezuiti dostali od mesta pustý grunt pri prameni *Na studničkách*, kde vybudovali rybník – dnes Ulica na stave

1691, 14. mája

– v jednom z domov, ktoré stáli na mieste neskoršieho kláštora jezuitov zriadili jezuiti gramatickú školu, ktorú neskôr prebudovali na nižšie gymnázium so 75 žiakmi

1693

– hlasné bitie zvonov na Novej veži pomohlo odplašiť mračná kobyliek, ktoré napadli polia v žilinskom chotári

1694

– vznikli artikuly debnárskeho cechu v Žiline

1698

– vznikli artikuly mäsiarskeho cechu v Žiline

1699

– k východnej strane farského kostola pristavili Kalváriu

– jezuiti zbúrali vtedajšiu starú budovu fary a z jej materiálu postavili školu

1700

– Žilina mala 2682 obyvateľov

– vznikli artikuly obuvníckeho cechu v Žiline

1701

– palatín, knieža Pavol ESTERHÁZY, pozval do Žiliny františkánov

1702

– vznikli artikuly mlynárskeho cechu v Žiline

– žilinský evanjelici si pozvali za kazateľa Daniela KRMANA

1703

– vypuklo protihabsburské povstanie pod vedením Františka II. RÁKOCIHO a v Žiline (do roku 1711) sa striedavo zdržiavali kurucké i cisárske vojská – len v roku 1703 naklady na ubytovanie vojska a škody predstavovali 8970 zlatých

1704

– prišli do Žiliny príslušníci *Rehole menších bratov* – františkáni

– vyšla v Žiline KRMANOVA pohrebná kázeň – „*Kniha života*“ –, ktorú mal nad hrobom knihtlačiar Ján DADANA ml.

1705

– farský kostol si znova privlastnili evanjelici a žiadali, aby jezuiti opustili Žilinu

1707

– do roku 1708 viedol DADANOVU tlačiareň v Žiline Viliam KANDER (KAUDER)

1708

– žilinský vyberač daní Jeremiáš SLOTTA žiadal mestský úrad, aby mohol písať daňový register po slovensky, hoci sám latinčinu ovládal – magistrát jeho žiadosti vyhovel – išlo o jeden z

prvých prejavov národnostného uvedomenia obyvateľov v Žiline

1708, koniec roka

- po víťazstve cisárskych vojsk nad kurucmi pri Trenčíne prišlo do Žiliny cisárske vojsko generála Ladislava EBERGÉNYIHO, ktoré vybuďovalo okolo mesta valy a Ladislav OČKAJ vrátil farský kostol jezuitom

1710, 25. septembra

- začala sa v Žiline morová epidémia, ktorá trvala do 24. februára 1711 – zomrelo 230 ľudí

1710, 24. novembra

- mestský magistrát pripísal morovú epidémiu Božiemu trestu za nemravný život Barbory MIKUNDOVEJ, ktorú preto odsúdili na smrť a hneď ju aj popravili

1710, 26. novembra

- žilinská mestská rada sa zišla na Frambore a rokovala o opatreniach proti moru

1712

- cisár KAROL III. rozšíril právo na konanie jarmokov v Žiline

1713

- začala sa epidémia moru, ktorá trvala do nasledujúceho roku a pri ktorej zomrelo okolo 300 ľudí

1717

- františkáni založili v Žiline rehoľnú knižnicu
- Jánom DADANOM založenú tlačiareň presťahoval do Púchova jej vtedajší majiteľ Daniel CHRASTINA. Tlačiareň sa nachádzala v dome kúpenom Jánom Dadanom ml. v roku 1693 na rohu dnešnej Sládkovičovej ulici č.6 a Dolného valu. Táto budova tam stála do asanácie v roku 1998

1723

- začali výstavbu barokového kláštora františkánov a Kostola svätej Barbory

1728

- postavili vežu ku Kostolu svätej Barbory

1731

- od pôvodného majiteľa HRABOVSKÉHO odkúpilo mesto za 520 zlatých dom na dnešnom Mariánskom námestí – takzvaný *Mestský dom*
- dokončili stavbu františkánskeho kláštora a Kostola svätej Barbory

1738

- zriadili lekáreň v jednom z domov, ktoré stáli na mieste neskoršieho kláštora jezuitov
- na pamiatku dovŕšenia rekatolizácie v meste Žilina postavili na dnešnom Mariánskom námestí sochu Immaculaty, čo súviselo aj so založením mariánskej kongregácie žilinskými jezuitmi. Autorom sochy bol sochár Václav Peteráš, návrh spracoval Jozef Veisman

1739

- v Žiline obvinili dcéru Michala KOŠELU z čarodejníctva

1743

- žilinský jezuiti začali stavať vlastný kostol na dnešnom Mariánskom námestí

1744, 21. apríla

- Žilinu zasa postihol požiar

1747

- zememerač Michal RUTTKAY-NEDECKÝ vypracoval rukopisnú mapu Žiliny a jej chotára (nachádza sa v *Považskom múzeu*)
- hlasné bitie zvonov na Novej veži znova pomohlo odplašiť kobyľky

1749

- ešte nedokončený jezuitsky kostol posvätili a zasvätili ho Obráteniu svätého Pavla – dokončovacie práce trvali do roku 1754
- Michal RUTTKAY-NEDECKÝ vypracoval rukopisnú mapu žilinských mostov cez Váh

1753

- v Žiline zriadili mestský špitál a lekáreň

1750

- postavili v Žiline kláštor jezuitov

1752

– zriadili v Žiline zberňu listov

1756, 14. marca

– pri požiarí zhorela opäť veľká časť mesta – oheň vznikol v dome mestského notára Štefana DLABAČA; po požiarí dovolil gróf Juraj ERDÖDY mestu ťažiť v jeho lesoch drevo na obnovu mesta

1762

– k západnej strane farského kostola pristavili Kaplnku svätého Jána Nepomuckého

1763

– v Žiline zriadili poštovú stanicu

1771

– v Žiline zomrelo poľské knieža Peter SAPIEGHA, ktorého pochovali vo farskom kostole a neskôr vo františkánskom Kostole svätej Barbory.

1773

– pri zrušení *Spoločnosti Ježišovej* pápežom KLEMENTOM XIV. pôsobili siedmi jezuiti na gymnáziu ešte tri roky, po nich prevzali vyučovanie františkáni

1775

– postavili novú budovu rímskokatolíckej škola na mieste dnešného mestského divadla

1776

– vyučovanie na jezuitskom nižšom gymnáziu prevzali žilinskí františkáni

1777

– mesto postavilo budovu rímskokatolíckej fary na ulici Dolný val – tzv. stará fara, ktorá tam stála do 12.7.2008

1778

– budovu niekdajšieho jezuitského kláštora odkúpilo mesto za 2000 zlatých, neskôr ju kúpil obchodník s vínom Štefan RAŠKA

– prestalo sa pochovávať na radovom cintoríne, ktorý bol okolo farského kostola

1779

– na mieste dnešného Poštového úradu *Žilina I* postavili františkáni prízemnú budovu gymnázia
– vypracoval študent geometrie Karol HAVER najstaršie známe vyobrazenie žilinského ríngu – dnešné Mariánske námestie

1781

– knižnicu žilinských jezuitov previezli do Bratislavy

1794

– žilinský tlačiar Štefan PRÍSOK vytlačil prácu Antona BERNOLÁKA (1762-1813) „*Ňečo o Epigrammatéch, anebožto Málorádkoch Gozefa Ignáca Bagzi*“

1810

– vydláždili chodníky na ríngu – dnešnom Mariánskom námestí – pieskovcovými štvorcovými platňami z kameňolomov chotára oravskej obce Medzibrodie

1813

– rozvodnený Váh strhol pri Budatíne most a voda zaliala i predmestie Kálov a skaze podľahla aj budova starého špitála

1821

– Žiline potvrdili právo prvostupňového súdu

1823

– prvá známa pečiatka žilinského poštmajstra s nápisom *SILLEIN* – takýto typ pečiatky používali v Žiline do roku 1846

1828

– Žilina mala len 2432 obyvateľov, hoci Rajec ich mal 3004 a Veľká Bytča 2980

1830

– Žilina mala 2495 obyvateľov

1831

– v Žiline bola silná epidémia cholery

1832, august

- Nitrianske biskupstvo odkúpilo budovu bývaleho jezuitskeho kláštora pre účely sirotínca – biskup Jozef VURUM daroval pre základinu sirotínca 40 000 zl.

1833

- otvorili v Žiline biskupský sirotinec pre opustené deti po obetiach cholery – viedli ho diecézni kňazi, stavbou 2. poschodia získala budova dnešný charakter

1844

- v Bytčici postavili dve klasicistické stavby – rímskokatolícky kostol zasvätený svätému Imrichovi a kaštieľ

1846, 1. júna

- v časopise *Orol Tatranský* začala na pokračovanie vychádzať historická štúdia Eugena GEROMETTA „*Žilina, mesto v hornej uhorskej stolici Trenčianskej*“ (posledná časť vyšla dňa 30. júla 1847)

1848, 20. júna

- za člena uhorského parlamentu zvolili v žilinskom volebnom obvode mestského notára a advokáta Ignáca DUALSKÉHO

1848, 21. júna

- obrovský požiar zničil takmer celú Žilinu okrem kostola a kláštora františkánov, niekoľkých chalúp na Kálove a vo východnej časti mesta na Predmestí. S farou zhorela aj hodnotná knižnica a na Burianovej veži sa roztopili tri najväčšie zvony

1848

- po veľkom požiari dal žilinský mešťanosta Ján BITTŠÁNSKY zvaliť obe mestské brány, lebo prekážali pri odvážaní rumoviska

1848, 23. októbra

- do Žiliny vstúpili cisárske vojská podmaršala Baltazára ŠIMUNIČA

1848, 9. decembra

- slovenskí dobrovoľníci, ktorí prichádzali od Jablunkovského priesmyku spolu s českým plukom pod vedením podplukovníka Karola FRISCHEISENA, postúpili bez boja až k Budatínu, kde sa strhla bitka s maďarskými honvédmi a s kossuthovskou gardou

1849, 2. januára

- pri Budatíne bola druhá bitka, v ktorej zvíťazili cisárske vojská generála Christiana GÖTZA a slovenskí dobrovoľníci nad maďarskými honvédmi a nad kossuthovskými gardistami – potom vstúpili cisárske vojská generála Christiana GÖTZA spolu so slovenskými dobrovoľníkmi do mesta.

1849, 4. januára

- členovia *Slovenskej národnej rady* Ľudovít ŠTÚR a Jozef Miloslav HURBAN predniesli na žilinskom rínku reč, v ktorej vyzývali ľud z okolia do boja za národné požiadavky Slovákov a zároveň bol z rínku odstránený pranier, ako symbol feudalizmu

1849, 8. januára

- generál Christian GÖTZ odišiel aj s posádkou zo Žiliny do Turca

1849, júl

- cez Žilinu prechádzalo ruské vojsko smerom na Turiec

1850

- Žilina mala iba 2326 obyvateľov
- Žiline zrušili právo prvostupňového súdu

1851

- zriadili v Žiline hasičské hliadky, k čomu dal podnet veľký požiar v roku 1848

1852

- nitriansky kanonik, žilinský rodák Juraj TVRDÝ dal opraviť sochu Immaculaty a spolu s banskobystrickým veľprepoštom Jurajom BUDATÍNSKYM dali 70 000 zlatých a 500 dukátov na tri nové zvony pre farský kostol

1856

- kanonik a riaditeľ žilinského sirotínca Ľudovít STÁREK napísal dejiny mesta – *Historia civitatis Solna* –, ktorý ostal v rukopise (nachádza sa v Krajinskom archíve v Budapešti a v odpise v Štátnom archíve Žilina)

- pri *Mestskej hlavnej škole* vznikla priemyselno-učňovská škola, ktorú viedol Móric KROPÁČI. Bola to jedna z najstarších učňovských škôl na Slovensku; vyučovalo sa v nej po slovensky

1857

- Žilina mala 2205 obyvateľov

1858

- veľký požiar v Žiline

1858, 15. januára

- mesto postihlo silné zemetrasenie, ktoré malo epicentrum pri Tepličke nad Váhom a ktoré zanechalo pukliny v múroch domov a hlboké trhliny v kamennej dlažbe – všetky domy v meste boli poškodené a niektoré boli dokonca neobývatel'né

1858, august

- Žilinu navštívil významný slovenský geológ, riaditeľ *Ríšskeho geologického ustavu* vo Viedni, Dionýz ŠTÚR, ktorý potom spolu s Jozefom Božetechom KLEMENSOM robil geologický a botanický výskum Veľkého Rozsutca

1866

- podľa plánov Jozefa Božetecha KLEMENSA obnovili poškodený farský kostol – prácu dokončili v roku 1869
- pravdepodobne zriadili v Žiline prvý telegraf

1868

- po rakúsko-maďarskom vyrovnaní (1867) znova otvorili katolícke nižšie gymnázium v Žiline, ktoré boli zatvorili po revolúcii v rokoch 1848 a 1849, a to so všetkými sprievodnými javmi maďarizácie a germanizácie
- František A. HORNER založil v Žiline tlačiareň, ktorá pracovala do roku 1875

1869

- Žilina mala 2870 obyvateľov a 230 obytných domov

1869, máj

- v Žiline vznikol slovenský vzdelávací spolok *Pokrok*, ktorý založil Andrej LEMEŠ, ktorý bol aj jeho prvým predsedom – spolok sa staral o všestranné vzdelávanie v materinskej reči

1870

- Žilina mala 2874 obyvateľov
- založili účasinnú spoločnosť *Žilinská sporiteľňa a úverný ústav*, ktorá za prvý rok trvania dosiahla obrat 752 554 zlatých
- postavili pôvodnú železničnú stanicu v Žiline

1870, 20. decembra

- prišiel do Žiliny prvý skúšobný vlak z Tešína

1871

- Žilina mala 2404 obyvateľov

1872, 18. marca

- po dokončení posledného úseku trate (Spišská Nová Ves – Kysak) sa začala premávka na celej dĺžke *Košicko-bohumínskej železnice* (366 km)

1873

- založili *Podporný spolok*, ktorý podporil podnikavosť Žilinčanov

1874

- Žilina dostala štatút veľkej obce, ktorý mala do roku 1911
- slovenskí ochotníci usporiadali v Žiline prvé divadelné predstavenie
- v Turčianskom Svätom Martine vyšla práca „*Stručný dejepis slobodného mesta Žiliny*“ od Alexandra LOMBARDINIHO – bolo to prvé monografické dielo o dejinách Žiliny, ktoré vyšlo samostatne. Bol to preklad práce Ľudovíta Stárka

1874, 29. apríla

- Ján PODIVINSKÝ zhotovil fotografiu mesta Žilina z oblasti dnešného Námestia Andreja Hlinku

1877

- v Žiline sa v rámci maďarizačných úsilí uskutočnilo prvé predstavenie divadelnej spoločnosti

z Budapešti

– zriadili v Žiline *Dobrovoľný hasičský zbor*

1878, druhá polovica októbra

– v Žiline sa uskutočnila hospodársko-priemyslová výstava, na ktorej vystavovali významní podnikatelia zo Žiliny a z jej okolia, napríklad bytčický farár Romuald Testislav ZAYMUS

1880

– Žilina mala 3244 obyvateľov a 375 obytných domov

– v Žiline založili dievčenskú školu

1881

– v budove niekdajšieho jezuitského kláštora zriadili kláštor *Kongregácie dcér kresťanskej lásky svätého Vincenta de Paul*

– na základe zákona o uhorskom žandárstve začala v Žiline pôsobiť žandárska stanica so širšou právomocou

1882

– v novozriadenom kláštore *Kongregácie dcér kresťanskej lásky svätého Vincenta de Paul* otvorili šesťtriednu dievčenskú školu

1883, 14. februára

– stavebná firma *Hügel, Sager a spol.* začala stavať posledný úsek *Považskej železnice* medzi Trenčínom a Žilinou

1883, začiatok mája

– pri žilinskej filiálke *Hospodárskeho spolku Trenčianskej stolice* založili s kapitálom 35 000 zlatých „účastinársky spolok amerického mlyna v Žiline“, so slovenským kapitálom, predsedom sa stal žilinský mestský advokát a podnikateľ Ján MILEC

1883, 1. novembra

– za osem mesiacov vybudovali úsek železnice Trenčín – Nová Žilina (79 km), a tak sa začala pravidelná prevádzka na *Považskej železnici* (Žilina – Bratislava)

1884

– *Košicko-bohumínska železnica* zamestnávala v Žiline 40 ľudí

1886, 11. augusta

– na hlavnom ríniku vypukol požiar, ktorý, keďže strechy boli šindľové, sa rozšíril rýchlo na okolité ulice a kostoly

1889

– veža farského kostola dostala nové hodiny

1890

– zväľali budovu starej renesančnej radnice a na jej mieste postavili v rokoch 1893-1894 novú radnicu

– Štefan PAŠKA, žilinský kaplán, vydal v Žiline prácu o histórii a o architektonickom vývoji farského kostola – „*A zsolnai plebániatemplom egykor és most*“ (Žilinský farský kostol kedysi a dnes)

– po požiari v roku 1886 opravili farský kostol do dnešného vzhľadu

– Žilina mala 4122 obyvateľov a 391 obytných domov

1890, 28. mája

– v Žiline začali stavať textilnú továreň – stavbu dokončili o tri mesiaca, dňa 28. augusta

1890, 31. október

– konalo sa zhromaždenie žilinských evanjelikov, ktoré rozhodlo osamostatnení žilinskej evanjelickej cirkvi – to sa uskutočnilo v roku 1900

1891

– začala výrobu žilinská textilka s názvom *Uhorská továreň na vlnené látky, vojenské súkno a pokrovce*, nazývaná ako *súkenka*, neskôr *Slovena*

– začala v Žiline svoju činnosť *Okresná nemocenská poisťovňa*

1892

– na príkaz podžupana museli mať žilinskí remeselníci len maďarské firemné tabule – dovtedy ich mali slovenské a nemecké

1892, 1. januára

– začala pracovať *Žilinská továreň na údenie a konzervovanie rýb*

1892, jún

– v Žiline začali s výstavbou chemickej továrne

1892, júl

– v Žiline uviedli do prevádzky chemickú továreň *Hungária*, ktorá spočiatku vyrábala superfosfát a kyselinu sírovú

1893

– Emanuel ÁDORI založil v Žiline tlačiareň, ktorá bola v prevádzke do roku 1902

– Lina BIEL a Jozef JELÍNEK založili v Žiline tlačiareň, ktorá pracovala do roku 1938 a ktorá produkovala aj pohľadnice mesta

– Pavol BÁRTÁKY založil v Žiline závod na výrobu kachlí a ozdobnej terakoty

– pod patronátom budapeštianskej úverovej banky vznikol – ako účastinná spoločnosť – *Žilinský elektrický závod Helios* so základným kapitálom 300 000 korún

1894

– znova založili ako účastinnú spoločnosť peňažný ústav *Žilinská pomocnica*

– zriadili v Žiline prvý telefón

– do roku 1904 pôsobil v meste lekár a spisovateľ MUDr. Dušan Petrovič MAKOVICKÝ

1894, 14. mája

– Po celouhorskom zhromaždení katolíkov, ktoré sa konalo v Budapešti dňa 16. januára, sa uskutočnilo *Valné zhromaždenie katolíkov* v Žiline – podujatia sa zúčastnilo asi 9000 ľudí a riešili na ňom problémy, ktoré prinášali **v uhorskom sneme presadzované liberálne zákony namierené proti katolicizmu** – v Čadci vyšiel ešte v tom roku **nevelký zborník referátov z tohto podujatia**

1895

– Eduard ADAMICA založil v Žiline továreň na výrobu nábytku

1896

– v Žiline vznikol divadelný krúžok, ktorý si založili robotníci chemickej továrne *Hungária*

– *Žilinský elektrický závod – Helios* – , ktorý bol účastinnou spoločnosťou, začal vyrábať dynamá a elektromotory

1897

– *Žilinská továreň na súkno* sa premenila na účastinnú spoločnosť

– *Babuškov dom*, známy aj ako *Makovického dom*, dostal svoju dnešnú secesnú podobu

1899

– vzniklo v Bytčici najstaršie športové odvetvie v Žiline – volejbal

1899, 10. októbra

– začala sa prevádzka na železničnej trati Žilina – Rajec (21 km)

1900

– opravili sochu *Immaculaty*

– postupnou premenou kráľovského katolíckeho gymnázia začali v rámci maďarizačných úsilí vytvárať *Maďarskú kráľovskú štátnu hlavnú reálnu školu*

– dnešné Mariánske námestie dostalo na cisárovu počesť pomenovanie Námestie Františka Jozefa

– Žilina mala 5633 obyvateľov a 411 obytných domov

1901

– ako účastinnú spoločnosť založili *Prvú žilinskú továreň na výrobu hlinených predmetov a vápna*

– v Žiline vznikla *Považská agrárna a priemyselná banka*

1902

– v žilinskej chemickej továrni zriadili – ako prvú v Uhorsku – osobitnú výrobnú kyseliny sírovej

– Richard BRAUN založil v Žiline tlačiaren, ktorá pracovala do roku 1938

– Armin NÜRNBERG založil v Žiline tlačiareň, ktorá bola v prevádzke do roku 1913

1903

– v Žiline inštalovali prvú manuálnu telefónnu ústredňu

- usporiadali v Žiline prvú slovenskú výstavu výtvarných umelcov – vystavovala skupina, ktorá si dala názov *Grupa uhorsko-slovenských maliarov*
- pri veľkej povodni poškodili záplavy Kálov i blízky Miléniový park, dnešný Sad SNP

1903, 1. augusta

- na podnet uhorského ministerstva priemyslu sa v Žiline začala veľkolepá *Priemyselná výstava Horného Uhorska*, ktorá sa skončila dňa 15. septembra 1903

1904

- založili účastinnú spoločnosť *Továrň na celulózu*
- po požiari na Predmestí postavili na rohu dnešných ulíc Zaymusovej a Komenského mestskú hasičskú zbrojnicu

1904, leto

- pomerne veľký požiar vznikol na Predmestí – dnešná Predmestská ulica –, ktorý zničil Lombardiniovský a Skalkovský dom na Hornom vale

1904, 7. augusta

- posviacka novej motlitebne a fary evanjelickej cirkvi na Kuzmányho ulici – dnes sklárska firma *Švihálek*

1904, 9. októbra

- ako najstaršia odborová organizácia v Žiline tu vznikla odbočka *Zväzu uhorských drevorobotníkov*

1905

- Samuel GLASEL založil v Žiline tlačiareň, ktorá bola v prevádzke do roku 1938
- vybudovali prvý tenisový dvorec na území dnešnej Žiliny – v Budatíne
- z Čadce sa do Žiliny presťahoval český lekár MUDr. Ivan HÁLEK, ktorý býval do roku 1919 v *Babuškovom dome na Bottovej ulici*

1905, marec

- začala pracovať *Továrň na celulózu*

1906

- Ľudovít ADAMICA založil v Žiline továrň na výrobu nábytku, dýh a sudov – výrobky vyvážali na Moravu, do Haliče a do Sliezska
- v Žiline otvorili tri sklady nábytku, ktorý dovážali zo zahraničia

1906, 6. júna

- utvorili odborovú organizáciu textilných robotníkov v Žiline

1906, 22. júna

- mesto Žilina uzavrelo dohodu o spolupráci so *Žilinským elektrickým závodom*, podľa ktorej mala táto účastinná spoločnosť na 50 rokov monopolné právo na rozvod a dodávku elektriny na území mesta

1906, 24. júna

- utvorili odborovú organizáciu stavebných robotníkov v Žiline

1907

- začala svoju činnosť dechtová továrň
- v Žiline ustanovili pobočku *Krajinského spolku stavebných robotníkov*
- začali stavať *Rosenfeldov palác*, v ktorom sídlila *Žilinská obchodná banka*, dnes *Centrum voľného času*

1907, apríl

- vznikla v Žiline odbočka *Uhorského všeobecného spolku garbiarov*

1908

- vybudovali pre Žilinu gravitačný vodovod, ktorý privádza vodu z Turskej doliny – prívodné potrubie má dĺžku 18,9 km

1908, 18. februára

- začala svoju trvalú prevádzku parná elektrárň v Žiline, ktorej dva parné stroje a dve dynamá zabezpečovali výkon 180 kW

1908, 20. septembra

- obuvníci a čižmárski robotníci v Žiline si založili miestnu odborovú organizáciu

1909

– v Žiline vznikol sokolský zbor

1909, 20. júna

– bola zakladajúca schôdza prvého športového klubu v Žiline

1910

– postavili *Remeselnický dom*

– opravovali sochu Immaculaty

– vzniklo v Žiline prvé stále kino

– Žilina mala 9197 obyvateľov a 606 obytných domov

– začali stavať budovu reálky

– pri príležitosti 300. výročia evanjelickej synody v Žiline vyšlo o nej v tomto roku niekoľko historických prác – v Budapešti vyšla práca evanjelického duchovného a botanika Jozefa Ľudovíta HOLUBYHO „*Stručný nástin dejín starobylej cirkve ev. a v. Žilinskej*“, ktorá vyšla súčasne aj v maďarčine – „*A régi zsolnai ág. hitv. evang. egyházközség történetek rövidvázlata*“, v Liptovskom Svätom Mikuláši vydal evanjelický farár vo Vrbici v Liptove Jur JANOŠKA spis „*O synode žilinskej. K tristoročnej pamiatke svätenej roku Pána 1910*“, v Bratislave vyšla práca „*A zsolnai zsinat háromszázados évfordulójára*“, ktorej autorom bol J. KRUPECZ a napokon v Banskej Štiavnici vyšla práca „*Az 1610-ik évi zsolnai zsinat evangélikus háromszados unnepén Egyháztört tanulmány*“, ktorej autorom bol zasa profesor dejepisu, maďarskej literatúry a náboženstva v Sarvaši (*Szarvas*) Mihály ZSILINSZKY

1911

– na základe zákona z roku 1886 sa po dosiahnutí počtu 10 000 obyvateľov stala Žilina mestom so zriadeným magistrátom

– žilinský mestský archívár Mikuláš RADVÁNI vydal v Žiline časť historickej práce Ľudovíta STÁRKA o meste Žilina – „*Zsolna szabadaslmas város*“ (Slobodné mesto Žilina)

1911, 1. júna

– založili v Žiline filiálku *Slovenskej banky*

1912

– vznikla v Žiline *Dunajská banka*

– v Žiline vznikla odbočka *Ružomerskej sporiteľne*

– *Úverová banka* založila *Žilinskú skláreň* na výrobu technického skla v Tepličke nad Váhom, ktorá však v priebehu prvej svetovej vojny zanikla

1912, 31. mája

– v Žiline bola ustanovujúca schôdza *sociálnodemokratickej strany*

1912-1913

– začala výstavba Farských schodov v priestore býv. farskej záhrady

1913

– slávnostne odovzdali novopostavenú budovu reálky na užívanie

– v Žiline založili dva športové kluby

– ako nepohodlného cudzinca vypovedali MUDr. Ivana HÁLKA z Uhorska pre jeho proslovan-
ské aktivity – po protestoch obyvateľstva bolo rozhodnutie zrušené

– renovovali budovu rímskokatolíckej fary na ulici Dolný val

1913, 20. júl

– v Žiline založili *Slovenskú ľudovú stranu* v Žiline na čele s Andrejom HLINKOM

1913, 1. septembra

– začal vychádzať slovenský nepolitický spoločenský týždenník *Považské noviny*, ktorý bol v slovenskom duchu

1914

– v Žiline vznikla tlačiareň Huberta POKORNÉHO, ktorá pracovala do roku 1936

– Ján SPRISKO založil v Žiline skromne vybavenú tlačiareň, ktorá po jeho smrti pracovala pod názvom *Slovenská kníhtlačiareň*

– keďže okolie mesta bolo zamorené očnou chorobou trachomom, otvorili nemocnicu s pomenovaním *Uhorská kráľovská štátna očná nemocnica*

1914, 11. augusta

– Štátne zastupiteľstvo v Trenčíne obžalovalo vedúceho redaktora týždenníka *Považské noviny*

Andreja DJURAČKU za údajné poburovanie proti štátu, eskortovali ho do Viedne a poslali ho na front

1915

- v Žiline založili továreň na výrobu zápaliek
- v Žiline vyšla nevel'ká práca Jozefa ČELKU o dejinách tunajšieho *Biskupského sirotinca* – „*Jezsuiták zsolnán. (Adatok az árvaház történetéhez.)*“

1916

- inštalovali v *Žilinskej súkennej továrni* parnú turbínu od firmy *Ganz*, ktorá mala výkom 600 kW – pôvodný transmisný pohon strojov bolo možné nahradiť elektromotormi – bola to prvá výroba elektriny v meste

1916, 22. septembra

- zo žilinských kostolov zrekvírovali pre potreby vojny jedenásť zvonov v celkovej váhe 1811 kg

1917, 18. augusta

- v treťom roku prvej svetovej vojny zrekvírovali všetky tri zvony z Burianovej veže – *Burian* (2336 kg), *Median* (655 kg) a umieračik (25 kg) – na výrobu vojenského materiálu

1918

- v Žiline vznikol posádkový šermiarsky krúžok

1918, 2. novembra

- v Žiline zvolili na zhromaždení v *Mestskom dome* šestnásťčlenný *Slovenský miestny výbor*, ktorý bol jedným z prvých na Slovensku, na čele s predsedom, ktorým sa stal žilinský kaplán, neskorší prelát, Tomáš RUŽIČKA

1918, 10. novembra

- *Slovenský miestny výbor* začal vydávať svoj tlačový orgán – *Sloboda* –, z ktorého však vyšlo len päť čísel

1918, 15. novembra

- trojtisícové maďarské vojsko začalo okupovať Žilinu

1918, 5. decembra

- maďarskí vojaci strieľali z pancierového vlaku na okoloidúcich ľuďí

1918, 5. decembra

- v bitke pri Kotešovej porazilo česko-slovenské vojsko predsunutý maďarský oddiel, a tým sa skončila aj maďarská okupácia Žiliny

1918, 7. decembra

- dva dni po víťazstve nad maďarským vojskom v bitke pri Kotešovej vstúpilo do Žiliny česko-slovenské vojsko

1918, 12. decembra

- v hoteli *Folkmann* sa stretli predstavitelia mesta s členmi Ministerstva s plnou mocou pre správu Slovenska na čele s ministrom Vavrom ŠROBÁROM – Žilina sa stala dočasným sídlom prvej slovenskej vlády

1918, 12. decembra

- začal vychádzať tlačový orgán *Ministerstva s plnou mocou pre správu Slovenska* – *Úradné noviny* –, z ktorého vyšlo len päť čísel (vychádzal do 2. februára 1919)

1919

- v Žiline vznikol prvý skautský oddiel na Slovensku
- medzinárodná inštitúcia YMCA sa v Žiline zaslúžila o počiatky volejbalu v Česko-Slovensku
- v Žiline sa zhromaždili kysuckí dobrovoľníci, aby išli bojovať proti slovenským komunistom, ktorí založili Slovenskú republiku rád
- Žilina mala 11 998 obyvateľov, z toho 10 313 Slovákov a Čechov, 742 Maďarov a 590 Nemcov
- založili v Žiline *Robotnícku telovýchovnú jednotu*

1919, január

- z poverenia ministra Vavra ŠROBÁRA založili Andrej DJURAČKA a Dušan PORUBSKÝ v Žiline *Slovenskú tlačovú kanceláriu*, ktorá sa však už dňa 10. februára toho roku presťahovala do Bratislavy

1919, 3. februára

- ŠROBÁROVO ministerstvo, keďže nemalo v Žiline dostatok miesta pre úrady a pre byty, opustilo mesto

1919, 15. februára

- v žilinskej reálke sa začalo vyučovať po slovensky

1919, 29. mája

- žilinský staviteľ Gustáv KONETZNY vyhotovil plán cintorína – *Plán rímsko-katolíckeho hrobitova pre mesto Žilinu*, na ktorom sú zakreslené a číslami označené hroby, zaradené do ôsmich kategórií

1919, 17. august

- konalo sa zakladajúce zhromaždenie žilinskej jednoty *Orla*, viacerých účastníkov zbili českí vojaci

1919, 26. augusta

- sociálnodemokratické organizácie zorganizovali v Žiline demonštráciu proti *Slovenskej ľudovej strane*, ktorá sa ostro stavala proti takzvaným republikám rád v Maďarsku a na východnom Slovensku

1919, 15. októbra

- zriadili v Žiline *Československé štátne dievčenské lýceum*

1919, 24. novembra

- po vzniku Česko-slovenskej republiky vznikla v meste nová telovýchovná športová organizácia – *Športový klub (ŠK) Žilina* – zakladajúceho valného zhromaždenia sa zúčastnilo 52 členov, z toho 12 žien

1919, 19. decembra

- v budove reálky sa konalo zakladajúce zhromaždenie *Slovenskej ľudovej strany*

1920

- v Žiline začal vychádzať mesačník *Slovenský učiteľ* (do roku 1944)

- vznikol športový klub *Unia Žilina*

1920, 14. marca

- v Panskom dome na dnešnom Mariánskom námestí sa konala mimoriadna konferencia maďarských a nemeckých sociálnych demokratov zo Slovenska o ich zjednotení sa s československým robotníckym hnutím

1920, 25. septembra

- ako orgán *Medzinárodného všeodborového zväzu* začal v Žiline vychádzať dvojtýždenník *Robotník* – od dňa 12. januára 1923 vychádzal tento časopis v Prahe

1920, 10. októbra

- v Bytči bolo zakladajúce valné zhromaždenie *Prvého slovenského družstva umeleckého drôtového a plechárskeho priemyslu v Žiline*

1920, 7. novembra

- žilinskú chemickú továreň spoločnosti *Hungária* prevzala *Žilinská akciová továreň na umelé hnojivá a chemické produkty*

1920, 13. novembra

- zriadili *Miestny odbor Matice slovenskej* v Žiline – mal vtedy 75 členov – , jeho prvým predsedom sa riaditeľ miestnej filiálky *Slovenskej banky* Andrej BACHER

1921

- ľudácky orientované *Združenie slovenských odborových organizácií* začalo v Žiline vydávať týždenník – neskôr dvojtýždenník – *Slovenský kresťanský socialista* (do roku 1932)

- ľudácky orientovaný *Sväz slovenských železničiarov* začal vydávať v Žiline dvojtýždenník *Hlas slovenských železničiarov*

- žilinskí františkáni založili mužský spevokol *Palestrina*

- vznikol športový klub *Tatran Žilina*

- vznikol ľahkej atletiky v Žiline

- Žilina mala 12 073 obyvateľov

- evanjelickým farárom v Žiline sa stal Fedor Fridrich RUPPELDT

- bolo kino v hoteli *Hungária* na dnešnej Hodžovej ulici

1921, 27. júna

- účastinná spoločnosť *Prvá žilinská tehelňa* oznámila *Mestskému úradu* v Žiline, že prenedostatok odbytu zastavuje výrobu

1921

- medzi farským kostolom a farou bola postavená balustráda nákladom 500 000,- Sk – dokončená 1922
- postavili budovu s označením *Grand Bio Universum* – neskoršie kino *Fatra*

1921, 20. septembra

- Žilinu navštívil česko-slovenský prezident univ. prof. PhDr. Tomáš Garrigue MASARYK

1922

- začal vychádzať v Žiline, ako orgán *Zväzu zamestnaneckých družstiev*, mesačník *Slovenský družstevník*, ktorý od roku 1949 pokračoval ako časopis *Slovenskej rady družstiev*
- v Závodí vznikol *Divadelný krúžok Jána Palárika*, ktorý patril medzi popredné ochotnícke súbory na Slovensku
- začal vychádzať v Žiline časopis *Zväzu skautov republiky československej – Bud' pripravený*; vychádzal do roku 1923 a potom v v Košiciach v rokoch 1926-1927 (10 čísel ročne)
- v Žiline vznikol dramatický spolok *Hviezdoslav*

1922, 3. januára

- začala sa prevádzka kina *Grand Bio Universum* premiérou prvého slovenského hraného filmu „*Jánošík*“, ktorý nakrútil Jaroslav SIAKEL

1922, 29. septembra

- vznikla účastinná spoločnosť *Spojené elektrárne severozápadného Slovenska*, ktorá mala základný kapitál 3 600 000,- Kč, na čom sa štát podielal sumou 1 330 000,- Kč

1923

- firma Richard HEROLD z Chomutova odliala šesť zvonov, ktoré sa dodnes nachádzajú v Buriánovej veži – *Najsvätejšia Trojica* (2785 kg), *Svätá Mária* (1728 kg), *Svätý Jozef* (1165 kg), *Svätý Andrej a svätý Benedikt* (798 kg), *Svätá Anna* (425 kg) a *Svätý Štefan* (325 kg)

1923, 1. januára

- vznikla *Veľká obec Žilina*, čím zanikol magistrát mesta a na čele mesta stal volený starosta – ako prvý zastával túto funkciu Andrej HVIZDÁK

1923, 1. mája

- v robotníckej jedálni u Tesařika v Žiline založili – za účasti iba 15 robotníkov – česko-slovenské výrobnopriemyselné družstvo *Interhelpo*, ktorého členovia v rokoch 1925 až 1943 budovali základy priemyslu v sovietskom Kirgizsku
- v *Grand Bio Universum* – neskoršie kino *Fatra* – mal pred 900 poslucháčmi svoje prvé vystúpenie *Robotnícky spevokol*

1923, 13. mája

- navštívil Žilinu zástanca Slovákov na medzinárodných fórach, anglický historik Robert William SETON-WATSON, známy ako SCOTUS-VIATOR

1923, 9. novembra

- v žilinskom *Mestskom dome* sa konalo ustanovujúce zhromaždenie družstva *Interhelpo*

1923, 22. novembra

- v Žiline začal vychádzať týždenník pre spoločenské záujmy mesta *Považské noviny* – vychádzali do októbra 1932
- začal vychádzať spoločensko-osvetový týždenník *Slovenské listy* – zanikol v októbri 1925

1924

- pre nemocenskú poisťovňu postavili modernú budovu na Frambore

1924, 15. októbra

- Mestská rada v Žiline nariadila, aby v *Mestskom dome* vyčlenili miestnosť pre verejnú knižnicu – prvým knihovníkom sa stal profesor reálneho gymnázia Raymund ŽIŽKA

1924, 9. novembra

- v *Mestskom dome* na dnešnom Mariánskom námestí sa konalo zhromaždenie výrobného a hospodárskeho družstva *Interhelpo*

1925

- v Žiline vznikla kníhtlačiareň Samuela GROSSMANNA
- napriek nedostatku financií dokončili výstavbu hydroelektrárne na Rajčanke, ktorá od októbra zásobovala elektrinou časť Žiliny a na Ulici pri Rajčanke vybudovali 22 kV transformačnú stanicu
- začali s výstavbou *Katolíckeho domu* – stavbu dokončili v nasledujúcom roku

1925, marec

- členovia česko-slovenského výrobnopriemyselného družstva *Interhelpo* – 303 osôb – odišli zo Žiliny do Sovietskeho zväzu

1925, 1. júna

- konala sa slávnostná posviacka základného kameňa pre žilinský *Katolícky dom*

1926

- uviedli do prevádzky 22 kV elektrickú sieť Žilina – Varín a začali elektrinou zásobovať väpenku firmy *Banská a hutná spoločnosť* v Moravskej Ostrave a súčasne dokončili takéto vedenie do Lietavskej Lúčky pre tamojšiu cementáreň
- v *Katolíckom dome* umiestili všetky katolícke kultúrne spolky
- v Žiline založili pástiersky oddiel

1926, 26. júla

- zo Žiliny odišiel do Sovietskeho zväzu druhý transport členov družstva *Interhelpo*

1927

- v Žiline zriadili mestskú verejnú čítareň
- v *Katolíckom dome* sa konala výstava *Spolku slovenských umelcov*
- Ladislav ÁRVAY založil v Žiline *Mestskú hudobnú školu*
- trojčíslo časopisu *Nový svet* – 14/16 – celé venovali príspevkom o Žiline

1927, 13. marca

- v *Katolíckom dome* vystúpili *Akademické spevácke združenie* z Bratislavy, viedenský československý spevokol *Lumír* a poprední bratislavský sólisti

1927, 23. mája

- v Žiline mal koncert slávny komorný spevák Leo SLEZÁK.

1929

- zriadili v Žiline *Mestskú verejnú knižnicu*
- vybudovali v Žiline jatky, ktoré boli veľmi moderne zariadené – neskôr tu vznikli mäsozávody
- po asanácii troch meštianskych domov na dnešnom Mariánskom námestí, na mieste ktorých vyrástla budova *Považskej agrárnej a priemyselnej banky* (v roku 1996 asanovaná) rozšírili 2,5 metra širokú Burianovú medzierku na viac ako šesťmetrovú ulicu

1929, 1. januára

- začal vychádzať prvý žilinský denník s celoslovenskou pôsobnosťou – *Slovenská krajina* – vychádzal do roku 1933

1930

- Žilina mala 17 451 obyvateľov
- vznikol športový klub *ŠK Považan Žilina*
- v Žiline usporiadali prvé celoslovenské preteky v atletike a vo volejbale

1931

- dokončená stavba neologickej židovskej synagogy podľa projektu architekta univ. prof. Dr. Petra BEHRENSA, stavbu postavila žilinská firma A. Novák
- evanjelický cirkevný zbor kúpil od mesta pozemok na stavbu kostola
- postavili budovu *Sokolovne* – dnešné kino *Úsvit*

1932

- v Žiline vychádzal (do roku 1936) časopis *Slovák na stráž*

1933

- v Žiline sa konali okresné divadelné preteky, ktorých sa zúčastnilo deväť ochotníckych divadelných krúžkov

1934

- český univerzitný profesor, historik Václav CHALOUPECKÝ vydal v Prahe monografiu „*Kniha Žilinská*“

1934, 24. júna

- evanjelický konvent rozhodol o stavbe nového kostola a fary

1935

- do roku 1938 vychádzal v Žiline regionálny týždenník *Národný hlásnik*
- ako príloha časopisu *Slovenský družstevník* začal vychádzať v Žiline mesačník *Radca našich gazdíniek* (do roku 1939)
- na mieste dnešného sídliska Vlčince zriadili letisko

1935, 15. augusta

- začala sa výstavba nového evanjelického kostola a fary

1936

- vybudovali prvú automatickú telefónnu ústredňu v Žiline

1936, 3. júna

- v Žiline založili múzeum pod názvom *Múzeum Žiliny a okolia*

1936, 1. septembra

- vznikla *I. štátna ľudová škola* s ôsmimi triedami na Veľkej okružnej ulici

1936, 1. septembra

- Žilinu navštívil prezident republiky JUDr. PhDr. Edvard BENEŠ – v zasadacej sieni mestského domu – v dnešnej radnici – mu starosta mesta Andrej HVIZDÁK odovzdal diplom čestného občianstva mesta Žilina

1937

- pražská firma *Melantrich* vybudovala v Žiline filiálnu tlačiareň

1937, 14. septembra

- v Lánoch zomrel bývalý česko-slovenský prezident univ. prof. PhDr. Tomáš Garrigue MASARYK. Pri tejto príležitosti sa konala v Žiline pred Kostolom Obrátenia sv. Pavla smútočná slávnosť pri kenotafe

1938

- v Žiline založili kníhtlačiareň *Knihospol*
- katolícka telovýchovná jednota *Orol* uskutočnila v Žiline *Celoslovenský krajinský zlet*
- *Kongregácia sestier svätých Cyrila a Metoda* odkúpila objekt takzvanej *Paľovej budy*, ktorý využívala najmä ako rekreačné stredisko pre rehoľníčky

1938, 1. januára

- z podnetu Milana HODŽU začal v Žiline vychádzať denník *Slovenský hlas* (do 8. januára 1939)

1938, 25. mája

- na základe rozhodnutia *Okresného grémia obchodníctva* v Žiline povolilo *Ministerstvo školstva* v Prahe otvoriť v Žiline dvojročnú obchodnú školu

1938, 1. septembra

- v Žiline začala svoju činnosť dvojročná *Verejná obchodná škola Okresného grémia obchodníctva*

1938, 4. septembra

- na žilinskom rínku – dnešné Mariánske námestie – sa konala šesťtisícová manifestácia vernosti Česko-slovenskej republike, ohrozenej územnými požiadavkami Nemeckej ríše

1938, 20. septembra

- v budove filiálky *Národnej banky česko-slovenskej* (dnes pobočka *Československej obchodnej banky*) tajne ukrývali pred agentami Veľkonemeckej ríše české korunovačné klenoty, a to do 6. októbra 1938

1938, 6. októbra

- sedem slovenských politických po rokovaní v *Katolíckom dome* prijalo *Žilinskú dohodu*, na základe ktorej potom dňa 20. októbra prijalo *Národné zhromaždenie* zákon o autonómii Slovenskej krajiny

1938, 20. novembra

- novopostavený *Saleziánsky dom* v Žiline otvoril a posvätil nitriansky sídelný biskup msgr. ThDr. Karol KMEŤKO

1939

- Ľ. LUPTÁK zostavil a vlastným nákladom vydal spisok „*Žilina v rúchu samostatného slobodného Slovenska*“ o udalostiach v meste od 6. októbra 1938 do 20. januára 1939

1939, 30. januára

- ľavicové politické strany a organizácie zorganizovali v Žiline demonštráciu za zachovanie Česko-Slovenska

1939, 26. júna

- Žilinský opát-farár msgr. Tomáš RUŽIČKA budovu *Katolíckeho domu* predal *Kongregácii školských sestier III. rádu svätého Františka*

1939, 1. augusta

- v Žiline pokračovalo vydávanie denníka *Slovenská politika*

1939, október

- na prvom podlaží balustrády umiestili na mohutnom podstavci sochu Antona BERNOLÁKA, ktorú preniesli z Maďarmi obsadených Nových Zámok

1939, 30. októbra

- novozvolený prezident Slovenskej republiky msgr. ThDr. Jozef TISO navštívil Žilinu

1940

- Žilina mala 18 750 obyvateľov – oproti roku 1869 je to vzrast o 553 %

1941

- opravovali sochu Immaculaty
- uskutočnili stavebnú úpravu *Burianovej veže*, pričom na nej urobili novú výhliadkovú ochodzu so stĺpmi, ktoré spájajú oblúky
- začali na rohu dnešnej Ulice republiky a Kukučínovej ulice stavať novú administratívnu budovu *Spojených elektrární severozápadného Slovenska* – stavbu dokončili v lete 1943
- na mieste pôvodnej železničnej stanice začali stavať novú a stavbu dokončili v roku 1945

1942

- zo zbierky drotárskych predmetov vzniklo *Mestské múzeum* v Žiline
- uskutočnila sa posledná radikálna stavebná úprava farského kostola, ktorú pripomína pamätná tabuľa na jeho múre

1942, júl

- položením základného kameňa, ktorý spoločne posvätili žilinský farár, prelát msgr. Tomáš RUŽIČKA a prezident Slovenskej republiky msgr. ThDr. Jozef TISO, začali stavať *reprezentatívny dom* v štýle talianskeho neoklasicizmu – projekt vypracovali žilinskí architekti Ing. arch. František Eduard BEDNÁRIK, Ing. arch. Ferdinand ČAPKA a opavský rodák Ing. arch. Otto REICHNER (stavbu dokončili v roku 1944)

1942, 7. júla

- v Žiline za účasti prezidenta Slovenskej republiky msgr. ThDr. Jozefa TISU otvorili *Drotárske múzeum*, ktorého základom bola drotárska zbierka a ktoré rozšírilo zbierky dovtedajšieho múzea – riaditeľom múzea sa stal Karol GULEJA

1943

- manželia ŽDÁRSKI a T. ZVARA založili pri *Športovom klube Žilina* bábkové divadlo – hrávali na štadióne a neskôr v kine Úsvit
- Nemci mienili zabrať takzvanú *Paľovu búdu* pre potreby organizácie *Hitlerjugend* - rehoľníčky, aby tomu zabránili, previezli sem v priebehu nocí mentálne retardované deti zo svojho domu v Turzovke

1944, 29. augusta

- v Žiline začalo SNP, v rámci povstania v kasárňach začali vyzbrojovať dobrovoľníkov, časť dôstojníkov sa však odmietla pripojiť k povstaniu

1944, 30. augusta

- prvé boje v priestore mesta, najmä v okolí františkánskeho kláštora a dievčenského gymnázia

1944, september

- v žilinskom *Biskupskom sirotinci*, niekdajšom jezuitskom kláštore, rehoľníčky z *Kongregácie dcér kresťanskej lásky svätého Vincenta de Paul*, ukryli a zachránili niekoľko židovských detí – skrývali ich do mája 1945

1945

– Žilina mala 18 027 obyvateľov

1945, 17. apríla

– sovietske lietadlá bombardovali Nemcami obsadenú Žilinu, pričom vážne poškodili budovu dievčenského gymnázia

1945, 30. apríla

– vstúpili do mesta vojaci 1. česko-slovenského armádneho zboru v ZSSR pod velením generála Karla KLAPÁLKA. Okrajové časti mesta oslobodili sovietské vojská

1945, 1. mája

– vznikol v Žiline *Mestský národný výbor*

1945, 3. mája

– v Žiline ustanovili *Okresný národný výbor*

1945, 14. mája

– v Žiline začal vychádzať denník *Deň*, ktorý neskôr (1948) vychádzal ako týždenník *Deň-pondelník*

1945, jún

– začal v Žiline vychádzať ilustrovaný časopis pre mládež *Svet mladých* – vychádzal do konca roku 1946

1945, 15. júna

– ako oblastné noviny komunistickej strany začala v Žiline vychádzať *Stredoslovenská pravda* (do 30. septembra)

1945, 13. septembra

– obnovili premávku na vojnu poškodenej železničnej trati Žilina – Vrútky

1945, 28. októbra

– *Demokratická strana* obnovila v Žiline *Národné noviny* – ich posledné číslo vyšlo dňa 8. februára 1948

1945, 20. decembra

– v Žiline sa po prvý raz zišiel *Zväz slovenských múzeí*

1946

– otvorili pravidelnú leteckú linku – z letiska na Vlčincoch – Žilina – Bratislava, ktorá bola v prevádzke do roku 1948

1946, 1. januára

– v Žiline začali ako denník vychádzať *Národné noviny*, ktoré predtým – od októbra 1945 – vychádzali v Turčianskom Svätom Martine ako týždenník – zanikli v júni toho roku

1946, 14. apríla

– v Žiline začal vychádzať denník *Sloboda*, ktorý bol ústredným denníkom *Strany slobody* – jeho posledné číslo vyšlo dňa 30. mája 1948

1947, 2. júna

– v Žiline začal vychádzať športový týždenník *Deň-pondelník* (posledné číslo vyšlo dňa 28. júna 1948)

1947, 5. júna

– v Žiline začal vychádzať najprv ako nezávislý denník, neskorší týždenník a orgán KV Strany práce, potom KV KSS a neskôr OV KSS – *Cieľ*

1948

– založili v Žiline mužský spevokol – *Ludový sbor učiteľov Slovenska*

1948, 3. augusta

– nehnuteľnosti zapísané ako cirkevný majetok prešli do vlastníctva štátu – týkalo sa to aj viacerých budov v Žiline, najmä kláštorných

1948, 4. septembra

– *Ludová scéna mesta Žilina* uviedla ako svoju prvú premiéru hru Ivana STODOLU *Marína Havranová*

1949

– osadu *Hruštiny* pripojili k žilinskému chotáru

– *Ludová scéna mesta Žilina* prevzala ochotnícke bábkové divadlo, ktoré pod menom *Radost* hrávalo v upravenej sále synagógy

1949, 1. januára

- pri novom územnom členení vznikol *Žilinský kraj*, ktorý bol najpriemyselnejším krajom na Slovensku a ktorý existoval do roku 1960 – jeho sídlom sa stala Žilina

1949, 1. apríla

- k Žiline boli pripojené predtým samostatné obce Budatín a Závodie

1949, 31. mája

- V rámci sústredeného náporu štátnej vrchnosti, ktorý bol namierený proti rehoľným spoločnostiam vychovávajúcim mládež v internátoch, poštátnili *Saleziánsky ústav* v Žiline a z ústavu vyviezla *Štátna bezpečnosť* všetkých chovancov i duchovných

1949, 28. októbra

- zaviedli mestskú dopravu na jednej linke, ktorú piatimi autobusmi zabezpečoval novozaložený *Dopravný podnik mesta Žilina*

1950

- Žilina mala 28 571 obyvateľov
- v *Reprezentačnom dome* začalo pôsobiť zájazdové *Krajové divadlo pracujúcich*, ktoré vytvorili členovia bývalého divadelného krúžku robotníkov v Považskej Bystrici a pri tomto divadle vzniklo profesionálne zájazdové *Bábkové divadlo*

1950, noc z 13. na 14. apríla

- takzvaná *Barbarská noc* – násilné vyst'ahovanie rehoľníkov zo Žiliny – františkánov (10 kňazov a 29 študentov) a ich následné internovanie

1950, september

- na dnešnom Námestí požiarnikov začali stavať novú požiarnu zbrojnicu

1950, 29. augusta

- násilne odviezli zo Žiliny 12 rehoľníčok z *Kongregácie dcér kresťanskej lásky svätého Vincenta de Paul*, ktoré spravovali sirotinec, školu a materskú škôlku v budove niekdajšieho jezuitského kláštora a 4 členky tejto kongregácie, ktoré opatrovali a ošetrovali starcov v mestskom starobinci

1950, 28. septembra

- 56 sestier *Kongregácie školských sestier III. rádu svätého Františka z Assisi* násilne odviezli zo žilinského *Katolíckeho domu*

1951, 10. októbra

- Pri *Hudobnej škole* zriadili pedagogické oddelenie pre prípravu učiteľov hudby

1951, 27. decembra

- v Žiline vznikol národný podnik *Severoslovenské elektrárne*

1952

- začala sa výstavba sídliska *Hliny*

1953

- zo zbierok zaniknutého *Mestského múzea* v Žiline založili *Krajské múzeum* pre vtedajší *Žilinský kraj*
- na vyššej hudobnej škole začalo vyvíjať svoju činnosť pedagogické oddelenie

1953, 1. januára

- v Žiline vznikol národný podnik *Slovenské zemevrtné závody*, ktorý sa zaoberal inžiniersko-geologickým, hydrogeologickým i balneologickým prieskumom, ale aj prieskumom nerastných surovín

1953, 29. augusta

- vypravili zo Žiliny prvý elektrický vlak na Vrútky

1953, 10. novembra

- na žilinskom štadióne bola rekordná návšteva – 25 000 divákov – na medzinárodnom futbale zápase Vybranej jedenástky Slovenska s Dinamom Moskva, ktorý sa skončil nerozhodne 1 : 1

1953

- pri prácach na odstránení sochy *Immaculaty* zomrel žilinský kamenár

1954

- v Žiline zriadili *Odbornú školu pracujúcich* pre štúdium popri zamestnaní

- František RYŠÁNEK vydal v Bratislave dielo „*Slovník k Žilinské knize*“, ktorá má veľký význam pre poznanie stavu slovenčiny na konci stredoveku
- Ing. arch. Ferdinand ČAPKA vypracoval definitívny projekt pre žilinské sídliská Hliny I a II
- 1954, október**
  - v Žiline vznikol pri *Mestskom národnom výbore* amatérsky ženský spevácky zbor
- 1955**
  - prevzatím knižných fondov bývalej mestskej knižnice vznikla v Žiline *Krajská ľudová knižnica* – neskôr *Okresná knižnica* – s dvoma pobočkami
- 1956**
  - žilinský ženský spevokol sa rozšíril na miešaný a pôsobil pod menom *Žilinský miešaný zbor*
  - divadlo v Žiline premenovali na *Divadlo Petra Jilemnického*
- 1956, 1. januára**
  - sa v Žiline utvorili *Energetické rozvodné závody* s pôsobnosťou pre Žilinský kraj
- 1957, 9. júna**
  - v malom parku pred *Domom požiarnikov* odhalili sochu požiarnika, ktorú vytvoril akademický sochár Stanislav BÍROŠ
- 1957, 5. augusta**
  - výnosom *Povereníctva školstva a kultúry* zriadili v Žiline *Vyššiu hudobnú školu*
- 1958, september**
  - svoju činnosť začala *Stredná zdravotnícka škola* v Žiline, ktorá sídlila do roku 1972 v budove niekdajšieho jezuitskeho kláštora
- 1959, 16. marca**
  - na dnešnej Ulici Juraja Fándlyho, na sídlisku Hliny III, začali montovať prvý panelový obytný dom
- 1959, 13. októbra**
  - schválením organizačného štatútu vznikol *Orchester mesta Žilina*
- 1959, september**
  - v Žiline vytvorili *Základnú výtvarnú školu*
- 1960, 29. apríla**
  - vo veľkej sále novopostaveného *Domu odborov* mal svoj prvý koncert *Orchester mesta Žilina*
- 1960, 1. septembra**
  - zriadili v Žiline *Strednú priemyselnú školu stavebnú*, ktorá začala svoju činnosť v budove *Remeselnického domu*
  - z Prahy sa do Žiliny presťahovala *Vysoká škola dopravná*, ktorá mala dve fakulty
  - svoju činnosť začala *Polnohospodárska technická škola* v Žiline
- 1961**
  - Žilina mala 32 512 trvale bývajúcich obyvateľov
  - vo veži farskeho kostola inštalovali elektrické hodiny
- 1961, 1. januára**
  - zriadili v Žiline *Stredoslovenské energetické závody*
- 1961, 1. apríla**
  - reorganizáciou *Mestského domu osvetu* vznikol v Žiline *Park kultúry a oddychu*
- 1961, jún**
  - *Štátna obchodná škola* (pôvodne *Verejná obchodná škola Okresného grémia obchodníctva*) dostala nový názov – *Stredná ekonomická škola*
- 1961, 1. septembra**
  - rozhodnutím *Stredoslovenského národného výboru* v Banskej Bystrici zriadili v Žiline *Konzervatórium*
  - z výtvarnej a z hudobnej školy vytvorili v Žiline *Ľudovú školu umenia*
- 1962**
  - vznikla prehliadka ochotníckych bábkarských súborov *Bábkarská Žilina*
- 1962, 1. januára**
  - k *Polnohospodárskej technickej škole* v Žiline pričlenili školský poľnohospodársky majetok
- 1963**

- postavili podľa projektu Ing. arch. Antona CIMMERMANNA (1930-1982) na Slovensku najstaršiu krytú plaváreň s 50-metrovým bazénom, ktorý má olympijské parametre
- *Stredoslovenské vydavateľstvo* v Banskej Bystrici vydalo pre *Považské múzeum a galériu* v Žiline pri príležitosti 10. výročia obnovenia múzea v Žiline, zborník „*Žilina v minulosti a dnes*“ so štúdiami o histórii mesta

1963, 28. marca

- v Žiline založili *Jazykovú školu*

1965, 5. novembra

- konala sa slávnosť položenia základného kameňa novej budovy *Strednej priemyselnej školy stavebnej* na Veľkej okružnej ulici

1966

- zrušili *Divadlo Petra Jilemnického* v Žiline a z jeho členov založili detašovaný súbor pričlenený ku *Divadlu SNP* v Martine

1966, 1. apríla

- v Žiline založili koncernové výskumno-vývojové pracovisko *Ústav pre racionalizáciu výroby ložísk (VÚRAL)*

1966, 6. septembra

- slávnostne otvorili novú budovu *Strednej priemyselnej školy stavebnej*

1968, 21. augusta

- sovietske vojenské jednotky obsadili žilinské letisko na Vlčincoch a do centra mesta vošli sovietske tanky, ktoré sa stretli s protestujúcimi obyvateľmi

1969

- zanikla aj *Scéna divadla SNP* v Žiline

1970

- podľa sčítania ľudu Žilina mala 54 397 obyvateľov

1970, jún

- založili v Žiline detský spevácky zbor *Odborárik*

1970, 30. septembra

- k Žiline boli pripojené predtým samostatné obce Bánová, Bytčica, Považský Chlmec, Strážov a Trnové

1972

- žilinská *Stredná zdravotnícka škola* sa presťahovala do novopostavenej budovy na Hlbokej ceste

1973

- v Žiline zriadili *Vysokú vojenskú školu tylového a technického zabezpečenia*

1973, koniec roka

- Žilina mala 54 503 obyvateľov, čím sa stala po Bratislave, Košiciach a po Prešove štvrtým najväčším mestom na Slovensku

1974

- neďaleko krytej plavárne položili základný kameň nového športového areálu, ktorý nebol okrem tenisových ihrísk nikdy dokončený

1974, 2. novembra

- v Žiline založili *Štátny komorný orchester*

1975

- martinské vydavateľstvo Osveta vydalo pre *Mestský národný výbor* v Žiline vydalo zborník štúdií o histórii Žiliny s titulom „*Žilina – dejiny a prítomnosť*“

1975, 12. januára

- odstreľom (s použitím 121 kilogramov trhavín) asanovali na dnešnom Námestí Andreja Hlinku súvislý komplex jednoposchodových a dvojposchodových budov pre výstavbu obchodného domu *PRIOR*

1975, 1. apríla

- podnil *Slov-Air* začal osobnú dopravu na pravidelných leteckých linkach do Prahy a do Bratislavy zo žilinského letiska pri Dolnom Hričove

1975, 31. októbra

– slávnostne otvorili v Žiline obchodný dom *PRIOR*

1977

– Lietavská Lúčka s Porúbkou sa stali súčasťou Žiliny

– vznikla *Považská galéria*

1980

– podľa sčítania ľudu mala Žilina 70 025 obyvateľov

– pôvodne samostatné obce Brodno, Mojšova Lúčka, Rosina, Teplička nad Váhom, Turie, Višňové, Vranie, Zádubnie, Zástranie, Žilinská Lehota – sa stali súčasťou mesta

– v Žiline vznikla prehliadka ochotníckych i profesionálnych divadelných súborov *Dni netradičného divadla*

– *Vysokú školu dopravnú* premenovali na *Vysokú školu dopravy a spojov*

1981, 1. januára

– v Žiline založili *Divadlo pre deti a mládež – Maják*

1981, 11. júna

– slávnostne odhalili pamätnú tabuľu na počesť 600. výročia vydania privilégia pre žilinských Slovákov

1981, júl

– otvorili štvorhviezdičkový hotel "*Slovakia*"

1983

– v budove niekdajšieho jezuitského kláštora zriadili oddelenie *Považskej galérie*

1984

– pri výpadovej ceste z mesta smerom na Tatry otvorili moderný hotel *Šibenice*

1985

– uskutočnila sa stavebná úprava farských schodov

1986, začiatok roka

– Žilina mala 92 000 trvalých obyvateľov

1987, 11. septembra

– vláda Slovenskej socialistickej republiky vyhlásila historické jadro mesta Žilina za mestskú pamiatkovú rezerváciu

1987, 16. novembra

– v 71. roku svojho života zomrel v Žiline-Zástraní františkán, žilinský rodák, P. ThLic. Pius Ladislav František ČAPKOVIČ, OFM, významný cirkevný historik

1988, 13. septembra

– v žilinskej nemocnici zomrel perzekvovaný jezuita P. Gabriel POVALA, SJ

1989, január

– v Žiline vyšlo prvé samizdatové číslo časopisu pre katolícku mládež *Zrno*

1989, 4. januára

– slávnostným koncertom otvorili v Žiline *Dom umenia Fatra*, ktorý zriadili v rekonštruovanej budove niekdajšieho *Grand Bio Universum*

1989, 24. apríla

– v Žilinskej *Nemocnici s poliklinikou* slávnostne otvorili urologický pavilón

1989, 1. júla

– zriadili štátny podnik *Chemicalulóza*, ktorý nahradil dovedajší národný podnik

1989, 21. novembra

– na vtedajšom Námestí Vladimíra Iljiča Lenina (dnešné Námestie Ľudovíta Štúra) sa konala prvá niekoľkotisícová manifestácia žilinských vysokoškolákov a občanov mesta i okolitých obcí – nasledovali podobné manifestácie každý deň – prvým občanom Žiliny, ktorý oslovil zhromaždenie, bol Viktor BOČINEC

1989, 27. novembra

– ako vyvrcholenie manifestácií sa uskutočnil dvojhodinový manifestačný štrajk, ktorého sa zúčastnilo asi 22 000 pracovníkov žilinských závodov, ustanovizní a škôl i študentov, ktorí žiadali demokratické premeny v Česko-Slovensku

1989, 29. decembra

– deň po schválení stanov *Junáka* federálnym *Ministerstvom vnútra* sa v *Dome odborov* stretli

zástupcovia žilinských skautov

1990

- martinské vydavateľstvo *Osveta* vydalo prácu „*Premeny Žiliny*“, ktorú zostavili Ing. Miroslav PFLIEGEL, CSc a Ing. Gustáv KRUŠINSKÝ – práca porovnáva súčasné mesto Žilina s minulosťou

1990, 1. januára

- do Žiliny sa vrátili členky *Kongregácie školských sestier III. rádu svätého Františka z Assisi* a v lete prevzali aj budovu *Katolíckeho domu*

1990, 26. januára

- dislokačná komisia rozhodla, že budovu, v ktorej sídlil *Okresný výbor Komunistickej strany Slovenska* prevezme na obdobie troch rokov *Vysoká škola dopravy a spojov* v Žiline

1990, 21. februára

- pred hotelom *Slovakia* sa konala pokojná demonštrácia na podporu požiadavky urýchleného odchodu sovietskych vojsk z územia Česko-Slovenska

1990, 24. februára

- v *Dome umenia Fatra* sa konalo ustanovujúce zhromaždenie *Miestneho odboru Matice slovenskej* v Žiline, ktorého predsedom sa stal RNDr. Ľubomír Viliam PRIKRYL, CSc.

1990, 27. februára

- na mimoriadnom plenárnom zasadnutí *Mestského národného výboru* v Žiline, ktoré sa konalo v *Dome techniky*, rekonštruovali poslanecký zbor a predsedom MsNV sa stal Ing. Emil LACKO, CSc.

1990, 28. februára

- v žilinskej športovej hale sa konali do 3. marca *XII. majstrovstvá sveta v hádzanej mužov* – základná skupina

1990, 21. marca

- v *Dome odborov* v Žiline sa konala ustanovujúca konferencia *Združenia miest a obcí na Slovensku* – zúčastnili sa jej zástupcovia 176 miest a obcí Slovenska

1990, 10. apríla

- na základe rozhodnutia pléna *Mestského národného výboru* v Žiline zo dňa 30. marca 1990 odstránili 15 metrov vysoký hliníkový symbol komunizmu – kosák a kladivo, dielo akademického sochára Ladislava BERÁKA –, ktorý bol pri vstupe do Žiliny od východu

1990, 23. apríla

- pracovníci *Doprastavu* odstránili 2,5 metra vysokú bustu Vladimíra Iljiča LENINA na námestí pred hotelom *Slovakia*

1990, 4. mája

- *Rada Mestského národného výboru* v Žiline rozhodla o premenovaní Námestia Vladimíra Iljiča Lenina na Námestie Ľudovíta Štúra

1990, 15. júna

- *Rada Mestského národného výboru* v Žiline rozhodla o vrátení pôvodných názvov niektorým uliciam v meste

1990, 4. júla

- *Kongregácia školských sestier III. rádu svätého Františka z Assisi* prevzala od *Vysokej školy dopravy a spojov* budovu *Katolíckeho domu*, ktorá im do roku 1950 patrila

1990, 14. augusta

- saleziáni prevzali v Žiline *Saleziánsky dom*, ktorý im vrátili na základe zákona *Slovenskej národnej rady* číslo 298 z roku 1990

1990, 1. septembra

- v Makovického dome začalo svoju činnosť bilinguálne gymnázium – *Belgické lýceum*

1990, 9. októbra

- bolo zakladajúce zhromaždenie *Zboru Žilincov*, ktorého prvým predsedom sa stal JUDr. Ernest ŽABKAY

1990, 30. októbra

- odovzdali do prevádzky tretiu časť – od rondela po Košickú cestu – okružnej komunikácie (*estakády*) v Žiline, ktorú postavili s nákladom 252 000 000,- Kčs za 52 mesiacov

1990, 23. novembra

- na základe referenda, ktoré sa konalo v dňoch 4. až 12. augusta 1990, sa od mesta Žilina odčlenili obce Lietavská Lúčka, Porúbka, Rosina, Teplička nad Váhom, Turie a Višňové
- na základe zákona 369/1990 získalo *Mesto Žilina* právnu subjektivitu, na čele mesta stojí primátor, zrušený bol *Mestský národný výbor v Žiline*

1990, 23. a 24. novembra

- konali sa prvé slobodné komunálne voľby

1991, 1. januára

- podľa zákona *Slovenskej národnej rady* o reorganizácii štátnej správy zriadili v Žiline *okresný úrad a obvodný úrad*

1991, 3. februára

- v obnovenom *Katolíckom dome* bola slávnostná posviacka kaplnky *Kongregácie školských sestier III. rádu svätého Františka z Assisi*

1991, 27. februára

- začal vychádzať ako týždenník *Mestského úradu* v Žiline *Žilinský večerník* v náklade 5000 výtlačkov – šéfredaktorom týždenníka sa stal Mgr. Štefan DEBNÁR

1991, 2. marca

- podľa sčítania ľudu mala Žilina 83 853 obyvateľov, z toho 81 246 Slovákov, 1785 Čechov, 240 Rómov, 120 Moravanov, 98 Maďarov, 51 Nemcov, 46 Poliakov a 48 Ukrajincov

1991, 1. mája

- Po zaniknutí *Česko-slovenského zväzu telesnej výchovy* a *Slovenského zväzu telesnej výchovy* prevzalo objekt *Športovej haly* na Bôriku mesto Žilina

1991, 7. mája

- 48 starostov a primátorov z okresov Považská Bystrica a Žilina založilo *Regionálne združenie miest a obcí horného Považia*

1991, 1. júla

- v *Okresnom ústave národného zdravia* v Žiline dali do používania počítačový tomograf
- v Žiline začala pôsobiť letecká záchranná služba

1991, 1. septembra

- Svoju činnosť začala *Základná cirkevná škola sv. Cyrila a Metoda* v dočasných priestoroch bývalých jaslí na sídlisku Hliny VII

1991, 2. septembra

- v *Katolíckom dome* v Žiline sa začal prvý školský rok *Gymnázia sv. Františka z Assisi*

1991, 5. septembra

- na sídlisku Vlčince slávnostne otvorili polikliniku s 35 ambulanciami a s lekárnou

1991, 6. septembra

- v žilinskom *Dome techniky* zriadili regionálnu kanceláriu *Česko-slovenskej obchodnej a priemyselnej komory*

1991, 15. septembra

- pri obnovení kaplnky Sedembolestnej Panny Márie v lesoparku *Chrast'* bola prvá svätá omša, ktorú celebroidal žilinský farár a dištriktuálny dekan vdp. Jozef NOGA

1991, 20. septembra

- na 7. zasadaní *Mestského zastupiteľstva* v Žiline schválili poslanci *Štatút mesta Žilina*, ktorý určuje aj symboly mesta – erb, zástavu, vlajku a pečať

1991, 22. septembra

- nitriansky pomocný biskup Mons. František RÁBEK posvätil obnovenú kaplnku v Celulózke, v ktorej sa pravidelne slúžia nedeľné sväté omše

1991, 20. novembra

- na 8. zasadaní *Mestského zastupiteľstva* v Žiline schválili poslanci premenovanie ulíc a námestí v meste – išlo o 108 ulíc a námestí

1992, 28. februára

- v objekte bývalých detských jaslí na Vlčincoch, ktoré poskytlo mesto, slávnostne otvorili *Skautský dom*

1992, 16. marca

– začala sa rekonštrukcia Národnej ulice – práce dokončili dňa 16. novembra 1992 a náklady boli približne 12 000 000,- Kčs

1992, 1. septembra

– v budove žilinského *Mestského divadla* začala svoju činnosť *Obchodná akadémia sv. Tomáša Akvinského*

1992, 13. októbra

– od 42. čísla začal vychádzať mestský týždenník pod názvom *Žilinský večerník & nový Cieľ*

1992, 12. novembra

– v zasadacej miestnosti *Mestského úradu* v Žiline bolo ustanovujúce valné zhromaždenie *Prvej komunálnej banky* v Žiline – jej generálnym riaditeľom sa stal Jozef MIHÁLIK

1992, 15. decembra

– z Ostravy vyexpedovali 57,5 tony čierneho uhlia, ktoré mesto Žilina zakúpilo ako pomoc pre vojnu ťažko skúšané chorvátske mesto Osijek

1992, 17. decembra

– kancelária primátora mesta Žilina sa presťahovala do zrekonštruovanej budovy radnice na Mariánskom námestí

1993

– v Žiline začali pôsobiť aj dominikáni

– začali sa práce na stavbe nového kostola na sídlisku Vlčince

1993, 1. januára

– pri príležitosti vzniku samostatnej Slovenskej republiky sa na Námestí Andreja Hlinku zhromaždili tisíce Žilinčanov

1993, 29. januára

– na Námestí Ľudovíta Štúra v Žiline sa konala prvá slávnostná prisaha vojakov žilinskej posádky *Armády Slovenskej republiky*

1993, 5. februára

– slávnostné odhalenie busty Andreja HLINKU vo vestibule obnovenej radnice

1993, 29. marca

– uskutočnilo sa valné zhromaždenie novovzniknutej akciovej spoločnosti *BYTTERM*, ktorá vznikla z bývalého *Podniku bytového hospodárstva*

1993, 23. júla

– začala sa prestavba Hlinkovho námestia, ktorá má stáť 56 000 000,- Sk

1993, 29. júla

– v Žiline na Moysesovej ulici uviedli do prevádzky *Denný geriatrický stacionár svätého Lazara*

1993, 6. októbra

– *Mesto Žilina, Miestny odbor Matice slovenskej v Žiline a Ústredie slovenskej kresťanskej inteligencie* usporiadali v Žiline vedeckú konferenciu pri príležitosti 55. výročia podpísania *Žilinskej dohody*, ktorá bola podkladom pre zákon o vyhlásení autonómie Slovenskej krajiny

1993, 23. novembra

– na frekvencii 104,6 MHz začalo vysielať *Rádio Frontinus*

1993, 31. decembra

– zo Žiliny začala vysielať prvá súkromná televízna stanica na Slovensku – *TV Sever*

1994

– vydavateľstvo *Zrno* v Žiline vydalo historickoliterárnu prácu učiteľa a básnika Jána FRÁTRIKA „*Slovenská katolícka moderna v premenách času*“

1994, 10. januára

– závod špecializovaných prác žilinského *Váhostavu* začal robiť výkop a zakladanie podzemnej steny ohrádzky stavebnej jamy na *Vodnom diele Žilina*

1994, 22. januára

– za účasti nitrianskeho pomocného biskupa Mons. Františka RÁBKA slávnostne otvorili prístavbu cirkevného *Gymnázia svätého Františka z Assisi*

1994, 8. marca

– v budove spojov na Vlčincoch dali slávnostne do prevádzky novú digitálnu ústredňu *ALCATEL 1000 S 12*

1994, 24.-26. mája

- v Žiline sa konalo stretnutie katolíckej mládeže Nitrianskej diecézy, ktorého sa zúčastnil aj sídelný nitriansky biskup Ján Chryzostom kardinál KOREC a pomocný biskup Mons. František RÁBEK.

1994, 17. septembra

- Jozef KIRSCHBAUM slávnostne odhalil sochu od akademického sochára Ladislava BERÁKA, spodobňujúcu o Andreja HLINKU, ktorá stojí na námestí s jeho menom

1994, 19. septembra

- uskutočnila sa prvá skúšobná jazda na trolejbusovej linke Rondel – Kálov – železničná stanica – Vlčince

1994, 25. septembra

- na Šefrancici slávnostne otvorili *Misijný dom* kongregácie *Misionárov Najsvätejších srdc Pána Ježiša a Panny Márie*, ktorý vybuďoval a vedie P. Jozef BAŤO, MSSCC

1994, 4. októbra

- slávnostne sa začala výstavba *Vodného diela Žilina*

1994, 16. novembra

- začala sa pravidelná premávka na trolejbusovej trati číslo 1 (z depa na Rondel, okolo františkánskeho kostola na železničnú stanicu a potom cez Štefánikovo námestie na Vlčince)

1994, 26. novembra

- pred *Odborovým domom kultúry* sa za účasti mnohých obyvateľov mesta zastavil transport, ktorý prevážal zo Zázrivej 125-ročný smrek ako vianočný strom do Vatikánu

1995, 24. januára

- v *Ústave sociálnej starostlivosti* na Straníku otvorili objekt *Chránené dielne a chránené bývanie pre mentálne postihnutých mužov*

1995, 10. februára

- slávnostne otvorili novú budovu *Okresnej knižnice* na Hlinách IV, na Ulici A. Bernoláka

1995, 29. marca

- v budove *Mestského úradu* bolo zakladajúce valné zhromaždenie žilinskej pobočky spolku *Živena* – jej predsedkyňou sa stala Mária HELLEBRANDTOVÁ

1995, 14. mája

- v americkom Portladne na pobreží Tichého oceána dostala loď *Vltava* nové pomenovanie – Žilina – a táto loď sa tak stala piatou slovenskou námornou loďou; loď je dlhá 110 m, široká 18,6 m a má ponor 7,7 m

1995, 15. mája

- pracovníci *Považského múzea* začali realizovať záchranný archeologický výskum pri Kostole svätého Štefana kráľa – výskum dokončili dňa 20. augusta 1995

1995, 13. júna

- v žilinskej radnici podpísali predseda *Matice slovenskej* Ing. Jozef MARKUŠ, DrSc. a primátor mesta Žilina Ján SLOTA podpísali kúpno-predajnú zmluvu na budovu na Hollého ulici na zriadenie *Domu Matice slovenskej* v Žiline za symbolickú sumu 1,- Sk

1995, 2. augusta

- začala sa rekonštrukcia Mariánskeho námestia a prilahlých ulíc mestskej pamiatkovej rezervácie – rozpočet na rekonštrukciu bol 60 miliónov slovenských korún

1995, 8. septembra

- odhalili sochu od akademického sochára Ladislava BERÁKA, spodobňujúcu generála Milana Rastislava ŠTEFÁNKA, ktorá stojí na námestí s jeho meno

1995, 22.23. septembra

- nultý ročník Staromestských slávností pod názvom Žilinské trhy ľudových a umeleckých remesiel

1995, 28. novembra

- v Žiline slávnostne otvorili pobočku *Investičnej a rozvojovej banky*, ktorá patrí k najväčším peňažným ústavom na Slovensku

1995, 4. decembra

- v žilinskej nemocnici vykonali prvú náročnú transplantáciu umelého kolena

1996, 5. januára

- na *Neurologickom oddelení* žilinskej nemocnice sa uskutočnila pod vedením Petra UHNA-VÉHO na Slovensku prvá operácia, pri ktorej implantovali do chrbtice keramickú náhradu medzistavcovej platničky

1996, 1. februára

- rozhlasová stanica *Rádio Žilina* začala svoje pravidelné vysielanie

1996, máj

- prvý ročník *Staromestských slávností*, v rámci ktorých vystupovali rôzne hudobné a tanečné súbory, boli trhy umeleckých remesiel, súťaže žiakov Žilina moje rodné mesto, Poznaj svoje mesto a ocenenie významných Žilinčanov ocenením *Génus loci*

1996, 30. júna

- na budove Veľkej synagógy odhalili pamätnú tabuľu na počesť Židov, ktorí zahynuli v nemeckých koncentračných táboroch a v Malej synagóge na Dlabačovej ulici otvorili stálu expozíciu judaík

1996, júl

- v Kostole Obrátenia sv. Pavla sa začali pravidelne slúžiť gréckokatolícke bohoslužby

1996, 1. júla

- Trolejbusovú dopravu v Žiline rozšírili o dve linky – 4 a 5 – , ktoré spájajú sídlisko Solinky so starým mestom a so sídliskom Vlčince

1996, 15. augusta

- Žilina sa po 36 rokoch stala znova sídlom kraja, ktorý vznikol v rámci novej územnej štruktúry Slovenskej republiky – tvoria ho okresy Žilina, Bytča, Čadca, Dolný Kubín, Kysucké Nové Mesto, Liptovský Mikuláš, Martin, Námestovo, Ružomberok, Turčianske Teplice a Tvrdošín (kraj má 618 000 obyvateľov) – pri tejto príležitosti bolo veľké zhromaždenie obyvateľov mesta za účasti predsedu vlády Slovenskej republiky

1996, 27. septembra

- predseda vlády Slovenskej republiky navštívil *Krajský úradv Žiline* a položil základný kameň žilinského diaľničného privádzača

1996, 15. októbra

- v Mestskom divadle sa konali oslavy 100. výročia narodenia JUDr. Vojtecha TVRDÉHO

1996, 12. decembra

- čestnými občanmi mesta sa stali Ján FRÁTRIK a Ján VRTÍLEK

1996, 18. decembra

- po rekonštrukcii otvorili mestskú krytú plaváreň

1996, 19. decembra

- *Vysoká škola dopravy a spojov* sa premenovala na *Žilinskú univerzitu*

1997, 8. januára

- na *Dome umenia Fatra* boli odhalené pamätné tabule venované premiére prvého slovenského filmu *Jánošík* 3. januára 1922 a výročiu založenia *Štátneho komorného orchestra* 1. januára 1974. Autorom tabúl je Ľubomír LIPTÁK, podnet na ich vypracovanie dal *Zbor Žilincov*

1997, 16. január

- ustanovujúca schôdza *Spolku slovenských spisovateľov* v Žiline

1997, 23. júna

- zomrel žilinský rodák JUDr. Ján KEMPŇÝ, významný predstaviteľ Demokratickej strany Slovenska vo veku 75 rokov

1997, 1. júla

- *Biskupský úrad* v Nitre zriadil v Žiline novú rímskokatolícku farnosť na sídlisku *Solinky*

1997, 2. septembra

- zomrel Mons. Ján MICHALIČKA, dlhoročný správca Kostola sv. Barbory v Žiline vo veku 78 rokov

1997, 29. septembra

- obnovenie leteckého spojenia Žilina – Praha cez Ostravu

1997, 8. októbra

– zomrel dlhoročný rektor *Vysokej školy dopravnej* v Žiline univ. prof. Jaroslav JEŘABEK vo veku 74 rokov

1997, 14. novembra

– na starej radnici bola predstavená publikácia „*Mesto Žilina*“ autorov RNDr. Ľubomíra Viliama PRIKRYLA, CSc. a Mgr. Petra ŠTANSKÉHO, ktorá vyšla v *Knižnom centre Žilina* nákladom 5000 kusov

1997, 18. novembra

– začiatok naplňovania kanála *Vodného diela Žilina*, ktorý bol začiatkom činnosti tohto energetického diela. Výstavba začala 4. októbra 1994

1997, 5. decembra

– ukončenie rekonštrukcie Mariánskeho námestia a historického jadra – prvá stavba, ktorú začali 2. augusta 1997 nákladom 59 700 000,- Sk. Obnovené dve historické studne, stavba fontány bola dokončená v roku 1998. Projekt od autorov NEZVAL a WISČOR

1997, 10. decembra

– zomrel Vincent HLOŽNÍK, významný maliar a grafik, zakladateľ slovenskej moderny, študujúci a pôsobiaci v Žiline

1997, 15. decembra

– začiatok vysielania *Žilinskej televízie* so sídlom v mestskom divadle

1998, 7. januára

– po rekonštrukcii nákladom 2 500 000,- Sk začal činnosť *Dom Matice slovenskej* na Hollého ulici

1998, 2. júna

– otvorenie novej pošty na sídlisku Hájik

1998, 9. mája

– Mons. Ján Chryzostom kardinál KOREC posvätil stavbu rímskokatolíckeho kostola na Solinkách, ktorej základný kameň posvätil pápež JÁN PAVOL II.

1998, 14. mája

– na Hlinkovom námestí začala činnosť spievajúca fontána, ktorá tu bola umiestená miesto fontány žilinského rodáka Vladimíra KOMPÁNKA – túto presunuli do Sadu SNP

1998, 1. júla

– *Biskupský úrad* v Nitre zriadil v Žiline novú rímskokatolícku farnosť na sídlisku *Vlčince*

1998, 15. septembra

– odhalenie pamätníka obetiam komunistického režimu pred budovou mestského úradu. Autorom pamätníka je Milan LUKÁČ z Bratislavy

1998, 11. novembra

– odhalenie busty MUDr. Martina GAVALCA, ktorý pôsobil na internom oddelení ako primár 22 rokov. Autorom busty pred interným oddelením je Ladislav BERÁK

1999, 11. januára

– zomrel známy žilinský herec Anton ŠULÍK vo veku 68 rokov

1999, 27. januára

– odhalenie pamätnej tabule na dome č. 7 na Mariánskom námestí o pobyte slovenských dobrovoľníkov a vystúpení Ľudovíta ŠTÚRA a Jozefa Miloslava HURBANA 4. januára 1849

1999, 18. marca

– návšteva Mons. Jána Chryzostoma kardinála KORCA, ktorý vysvätil Univerzitné pastoračné centrum v tzv. Paľovej búde. Univerzitným kaplánom sa stal vdp. Ing. Ladislav STROMČEK

1999, 1. apríla

– zomrel novinár a spisovateľ Zdeno GABRIEL vo veku 76 rokov

1999, 11. apríla

– na zimnom štadióne sa odohral prvý medzinárodný hokejový zápas v Žiline medzi Slovenskom a Českom s výsledkom 1 : 2

1999, 8. mája

– Mons. Ján Chryzostom kardinál KOREC posvätil nový kostol na Solinkách zasvätený Dobrému pastierovi, ktorý sa postavil v priebehu jedného roka vďaka obetavosti veriacich na sídlisku i práce správcu farnosti vdp. Jána HUDECA

1999, 23. júla

– návšteva prezidenta Slovenskej republiky Rudolfa SCHUSTRA na starej radnici

1999, 15. augusta

– zavedenie elektronických čipových kariet v mestskej doprave

1999, 18.-19. septembra

– v *Športovej hale* na Bôriku sa konal celoslovenský evanjelický festival za účasti všetkých evanjelických biskupov

1999, 15. novembra

– *Krajská knižnica* v Žiline si pripomenula 75. výročie vzniku pôvodne mestskej knižnice

1999, 11. októbra

– na pôde *Mestského úradu* sa konalo prvé stretnutie predstaviteľov siedmich kresťanských cirkví, ktoré pôsobia v Žiline a predstaviteľ a *Židovskej náboženskej obce*

1999, 27. novembra

– folklórny súbor *Stavbár* si pripomenul 40. výročie činnosti vystúpením v *Dome odborov*

1999, 1. decembra

– do Žiliny prišli z Čadce *Misionárky lásky* (sestry Matky Terezy), ktoré sa zameriavajú predovšetkým na prácu s bezdomovcami a s Rómami – usadili sa v dome na Dolnom vale, ktorý im bezplatne prepustili kapucíni

1999, 11. decembra

– posviacka nového gréckokatolíckeho Kostola Narodenia Panny Márie na Vlčincoch. Správcom farnosti sa stal vdp. ThDr. Emil TURIÁK

2000, 5. februára

– vo veku 86 rokov zomrel prof. Ján KOŠECKÝ, učiteľ slovenského a latinského jazyka, prekladateľ z latinského a gréckeho jazyka, autor viacerých štúdií i o histórii Žiliny

2000, 3. marca

– zmena územného plánu mesta, na základe ktorej sa odpredal areál nedostavaného štadióna SNP a príľahlé pozemky pre výstavbu obchodného centra pri krytej plavárni

2000, 8. mája

– začiatok druhej etapy rekonštrukcie mestskej pamiatkovej rezervácie

2000, 31. júla

– zomrel básnik a pedagóg Ján FRÁTRIK, čestný občan mesta vo veku 84 rokov

2000, 3. júla

– začiatok archeologického výskumu v Kostole sv. Štefana kráľa archeológom Mgr. Jozefom MORAVČÍKOM

2000, 14. októbra

– odhalenie busty JUDr. Vojtecha TVRDÉHO na budove mestského divadla, starostu mesta a významného činiteľa. Autorom busty je Ladislav BERÁK

2000, 20. decembra

– odhalenie sochy sv. CYRILA a sv. METODA pred farským kostolom. Autorom 4 m vysokej sochy je Ladislav BERÁK

2001, 7 mája

– v budove starej radnice sa konal historický seminár k 620. výročiu udelenia Privilégia pre žilinských Slovákov ĽUDOVÍTOM I. v roku 1381. Bol vydaný zborník pod názvom *Žilina v slovenských dejinách*. Poobede bolo udelené čestné občianstvo mesta univ. prof. PhDr. Richardovi MARSINOVI, DrSc. a MUDr. Jozefovi GROSSMANNOVI – pamätná plaketa mesta bola udelená viacerým významným Žilinčanom

2001, 10. mája

– začala sa výstavba obchodného centra *Dubeň* s plochou 26 300 m² patriacej francúzskej spoločnosti *Carrefour*

2001, jún

– Firma *RYFTO, s. r. o.* začala rekonštruovať a upravovať priestranstvo okolo súsošia sv. Cyrila a sv. Metoda. V rámci tejto rekonštrukcie upravili priestor pred súsoším, namontovali novú žulovú dlažbu, zrekonštruovali pôvodné žulové schody a otvorili balustrádový priestor na Farské schody a súčasne obnovili a vyčistili travertínové obklady – práce si vyžiadali sumu

5 400 000,- Sk a financoval ich *Mestský úrad* v Žiline

2001, 14. augusta

– otvorenie obchodného domu *Kaufland* v časti Vlčince

2001, 10. októbra

– 50. výročie založenia *Konzervatória Žilina*, pri tejto príležitosti bola odhalená pamätná tabuľa zakladateľovi a prvému riaditeľovi Ladislavovi ÁRVAYOVI na budove *Ludovej školy umenia* na Hodžovej ulici. Autorom tabule je Martin BÁLEK

2001, 13. októbra

– na mieste bývalého závodu *Slov-Avia* bol otvorený obchodný dom *Tesco* s plochou 8159 m²

2001, 19. októbra

– dokončená úprava balustrády pri farskom kostole

2001, 21. októbra

– v evanjelickom kostole sa konali oslavy 100. výročia samostatnosti cirkevného zboru v Žiline a 65. výročia posvätenia chrámu

2001, 26. novembra

– dokončenie archeologického výskumu pri farskom kostole Mgr. Jozefom MORAVČÍKOM, pri ktorom sa zistili základy starších stavieb asi z polovice 13. storočia

2001, 7. decembra

– na starej radnici bolo predstavenie knihy „*Rozdávať lásku*“, v ktorej sú dosiaľ nezverejnené básne Jana FRÁTRIKA, už zosnulého žilinského básnika

2002, 30. januára

– zomrel dekan Mons. Jozef Jordán NOGA, OP. vo veku 56 rokov. Bol správcom rímskokatolíckej Farnosti Žilina-mesto od roku 1989

2002, 28. februára

– na očnom pavilóne odhalili pamätnú tabuľu MUDr. Jozefovi WACHSMANNOVI, zakladateľovi urologického oddelenia nemocnice

2002, 3. marca

– vdp. ThLic. Ing. Ladislav STROMČEK prevzal úrad farára žilinskej farnosti. Táto funkcia nebola obsadená od roku 1959

2002, 21. marca

– v žilinskej knižnici bola predstavená kniha „*Žilinský rínok*“ od autorov Mgr. Jozefa MORAVČÍKA, Ing. arch. Viliama ŠLOPEKA a Mgr. Petra ŠTANSKEHO. Kniha začala seriál publikácií o meste vydávaných vo vydavateľstve *EDIS – Žilinská univerzita*

2002, 8. júna

– futbalisti *MŠK Žilina* sa po prvý raz stali majstrami Slovenska

2002, 17. júna

– čestným občanom mesta sa stal Karol GULEJA, zakladateľ drotárskeho múzea

2002, 1. júla

– pod správu mesta prešlo 27 základných škôl, 32 materských škôl, 42 jedální, 3 umelecké školy a centrum voľného času

2002, 27. augusta

– otvorenie diaľničného privádzača Žilina ľavobrežná, ktorá sa začala budovať v roku 1996. Celkový náklad stavby bol 1 073 000 000 000,- Sk a vybudoval ho *Váhostav – SK*

2002, 13. septembra

– na Námestí Ľudovíta Štúra bola odhalená socha Ľudovíta ŠTÚRA. Autorom sochy je Ladislav BERÁK, socha je vysoká 5,32 m a váži 3,2 tony. Náklady boli 5 000 000,- Sk

2002, 27. septembra

– prezentácia publikácie „*Kostol sv. Štefana-kráľa*“, vydané vo vydavateľstve *EDIS – Žilinská univerzita*. Autori Mgr. Jozef MORAVČÍK, Monika ŠKVARNOVÁ a Ing. arch. Štefan KRUŠINSKÝ

2002, 15. novembra

– sídlisko Hájik bolo spojené s mestom trolejbusovou dopravou

2003, 11. februára

- na novom cintoríne na Hradisku bolo otvorené krematórium, ktoré nákladom 25 000 000,– Sk postavila firma *Funeral*

2003, 23. februára

- zomrel arch. Ivan MELIŠ vo veku 75 rokov, autor územného plánu mesta z roku 1954

2003, 27. februára

- začiatok vysielania *Žilinskej televízie*

2003, 7. mája

- otvorenie veľkoobchodného domu *Metro* na sídlisku Solinky s plochou vyše 7000 m²

2003, 1. septembra

- na Ulici Romualda Zaymusa začala pôsobiť *Cirkevná základná škola Romualda Zaymusa*, ktorá vznikla transformáciou doterajšej štátnej školy

2003, 17. septembra

- návšteva prezidenta republiky Rudolfa SCHUSTRA

2003, 15. decembra

- poslanci mesta schválili odpredaj Štúrovho námestia pre výstavbu obchodného centra *Aupark* o ploche 19 051 m²

2003, 19. decembra

- otvorenie *Mestského divadla* po rekonštrukcii v hodnote 70 000 000,– Sk – slávnostného predstavenia *Sen noci svätajánskej* sa zúčastnil i prezident republiky Rudolf SCHUSTER

2004, 3. februára

- rokovanie primátorov krajských miest za účasti prezidenta republiky Rudolfa SCHUSTRA

2004, 2. marca

- prezident spoločnosti *Kia Motors Corporation* oznámil v Ženeve, že spoločnosť vybuduje pri Žiline továreň na výrobu osobných automobilov *Kia*

2004, 8. marca

- na mimoriadnom zasadnutí zastupiteľstvo odsúhlasilo založenie spoločnosti *Žilina Invest* a ďalšie kroky pre vybudovanie závodu *Kia*. Zároveň odsúhlasili čestné občianstvo mesta pre prezidenta republiky Rudolfa SCHUSTRA

2000, 7. apríla

- položenie základného kameňa na výstavbu automobilky *Kia*

2004, 23. mája

- dvojica kajakárov Vladimír VALA a Roman SLÚČIK získala už 9 zlatú medailu na majstrovstvách sveta v zjazde na divokej vode. Prvú zlatú medailu získali už v roku 1995

2004, 4. júla

- na Závodskej ceste pred Kostolom sv. Štefana bol odhalený pamätník s názvom *Cesta bez návratu* s nápisom: Na tomto mieste od marca do októbra 1942 stál zberný tábor z ktorého bolo tisíce slovenských Židov deportovaných do táborov smrti. Autormi pamätníka sú Jacob ENYEDI a Arieh KLEIN. Na odhalení sa zúčastnili i prezident republiky Ivan GAŠPAROVIČ a býv. predseda izraelského parlamentu Sewach WEISS a ďalší hostia

2004, 5. augusta

- zomrel Ján FIGURA, prvý riaditeľ Štátneho komorného orchestra v Žiline v čase od 1. januára 1974 do 31. januára 1989

2004, september

- keďže *Mesto Žilina* pre nedostatok detí zrušilo *Základnú školu Na Závaží*, uvoľnili budovu tejto školy pre *Cirkevnú základnú školu sv. Cyrila a Metoda*, ktorá bola umiestená v nevyhovujúcich priestoroch niekdajšej materskej školy na Hlinách VII.
- *Biskupský úrad* v Nitre zriadil v Žiline pôvodne na Ulici Romualda Zaymusa nové cirkevné štvorročné gymnázium – *Gymnázium Kráľovnej pokoja* – škola mala pôvodne pôsobiť v budove *Cirkevnej základnej školy Romualda Zaymusa*, kde sa uvažovalo aj s prístavbou – novozriadené gymnázium však začalo svoje pôsobenie spolu s *Cirkevnou základnou školou sv. Cyrila a Metoda* v školskej budove Na Závaží
- v Žiline začali pôsobiť *Sestry Panny Márie Útechy*, ktoré prišli na Slovensko zo Španielska – venujú sa chorým, pastoračii mládeže a vyučujú náboženstvo a španielčinu

2004, 18. septembra

- dokončenie novej tréningovej hokejovej haly nákladom 50 000 000,- Sk, ktorej výstavba začala v novembri 2003

2004, 2. novembra

- vyšla nová kniha o Žiline pre detského čitateľa od Heleny Zjavkovej pod názvom „*Moja prvá kniha o Žiline*“. Kniha vyšla s ilustráciami od Stanislava Lajdu v nakladateľstve *EDIS – Žilinská univerzita*

2004, 16. novembra

- na budove Bábkového divadla bola odhalená pamätná tabuľa Karolovi KRYLOVI. Tabuľu zhotovil Igor CVACHO

2005, 28. januára

- vo vydavateľstve *EDIS – Žilinská univerzita* vyšla publikácia od Bohumila URBANA, významného hudobníka, učiteľa žilinského konzervatória o hudobných dejinách mesta

2005, 3. mája

- verejnosti bol predstavený projekt v tom čase najvyššej obytnej budovy v meste, ktorá sa má stavať na mieste bývalého amfiteátra na Bôriku. Projekt kontraverznej budovy projektoval izraelský architekt Amir MANN

2005, 15. septembra

- na žilinskom letisku v Dolnom Hričove po dobudovaní nového terminálu v hodnote 50 000 000 Sk boli obnovené lety do Prahy. Posledný let do Prahy bol 28. marca 1981

2005, 27. septembra

- na stretnutí zástupcov siedmich kresťanských cirkví privítali nových evanjelických farárov Andreu a Radovana DANKOVCOV

2005, 1. októbra

- kino Úsvit, v minulosti Sokol bolo zrušené. Bolo prvým panoramatickým – 72 mm kinom na Slovensku – dôvodom bola výstavba novej budovy hotela a obchodného domu

2005, 2. októbra

- do novej budovy pri energetickom učilišti na Komenského ulici sa presťahoval úrad Žilinského samosprávneho kraja. Náklady na rekonštrukciu a výstavbu boli 94 000 000,- Sk

2005, 7. októbra

- začala sa výstavba diaľničného úseku Hričovské Podhradie – Žilina

2005, 22. októbra

- na Vlčincoch bola posviacka Kostola Sedembolestnej Panny Márie Mons. Jánom Chryzostomom kardinálom KORCOM a biskupom Mons. Viliamom JUDÁKOM. Výzdoba kostola je od Danieli a Milana KRAJČOVCOV, kostol projektoval Ing. arch. Štefan KRUŠINSKÝ. Výstavba sa začala v roku 1993. V roku 1999 vznikla samostatná farnosť Vlčince. Pred kostolom posvätili i základný kameň Námestia Jána Pavla II.

2006

- na fasáde dnešného kláštora kapucínov umiestili pamätnú tabuľu na pamiatku toho, že tu od septembra 1944 do mája 1945 s nasadením vlastného života vincentínky ukryli a zachránili niekoľko židovských detí – text je na tabuli napísaný po slovensky, hebrejsky a po anglicky

2006, 1. februára

- fínska spoločnosť *Metsä Tissue* prevzala vlastníctvo firmy *Tento, a. s.* Žilina, bývalej celulózky, ktorá zamestnáva 600 pracovníkov

2006, 16. februára

- na zimných olympijských hrách v Turíne získal Žilinčan Radoslav ŽÍDEK striebornú medailu

2006, 1. marca

- na Vlčincoch bolo otvorené nové sídlo Slovenského elektroenergetického dispečingu, budovného od mája 2003 nákladom 460 000 000,- Sk, náklady na vnútorné vybavenie boli 260 000 000,- Sk

2006, 21. apríla

- žilinský hokejisti získali po prvý raz titul majstra Slovenska

2006, 12. mája

- v Budatíne bola slávnostne odhalená socha Jozefa Miloslava HURBANA. Autorom sochy je

Ladislav BERÁK. Socha je vysoká 3,5 m a v jej pozadí je pamätník trojvršia vysoký 19 m. Sochu odhalil prezident Ivan GAŠPAROVIČ

2006, 3. júna

- na novovytvorenom *Námestí Jána Pavla II.* pred Kostolom Sedembolestnej Panny Márie posvätil nitriansky diecézny biskup Mons. ThDr. Viliam JUDÁK, PhD. bustu JÁNA PAVLA II.
- nitriansky diecézny biskup Mons. ThDr. Viliam JUDÁK, PhD. vyhlásil zriadenie Farnosti Žilina-Hájik

2006, 11. júna

- po dokončení výstavby *Pastoračného centra* na Farských schodoch sa konalo jeho slávnostné otvorenie. Pre záujemcov bola k dispozícii aj publikácia „*Stručné dejiny Farnosti Žilina*“ z pera RNDr. Ľubomíra Viliama PRIKRYL, CSc., čo bolo spojené aj s autogramiádou

2006, 29. júna

- v priestoroch *Žilinskej knižnice* sa konalo uvedenie dvoch kníh do života – išlo o knižku zo série „*História Žiliny*“, ktorú vydáva Zbor Žilincov – „*Kostol Obrátenia svätého Pavla a kláštor kapucínov*“ (autori RNDr. Ľubomír Viliam PRIKRYL, CSc., Mgr. Peter ŠTANSKÝ a Mgr. Dana DORICOVÁ) a o vydanie farského úradu „*Stručné dejiny Farnosti Žilina*“ (autor RNDr. Ľubomír Viliam PRIKRYL, CSc.)

2006, 7. decembra

- vo výrobnom závode *Kia* sa začala sériová výroba aut. Ako prvý model vyrábajú auto *Kia cee'd*

2007, 28. marca

- Žilinu navštívil poslanec izraelského *Knessetu* (parlamentu), profesor univerzity v Tel Avive univ. prof. Šlomo Juraj BREZNITZ, ktorý sa ako židovský chlapec aj so svojou sestrou Juditou Vierou sa skrýval v rokoch 1944 a 1945 v Žiline v *Biskupskom sirotinci*. Zastavil sa pri budove kláštora kapucínov, v ktorej sídlil spomínaný sirotinec a na fasáde ktorého je dnes pamätná tabuľa. Potom položil veniec k pamätníku odvečených Židov pri Kostole sv. Štefana kráľa

2007, 19. apríla

- otvorený nový štvorhviezdičkový hotel *Holiday Inn* s 10 poschodiami a 133 izbami. Náklady na vybudovanie boli 600 000 000,- Sk

2007, 24. apríla

- oficiálne začatie výroby automobilov *Kia*

2007, 6. júna

- v *Pastoračnom centre* na Farských schodoch sa konala prezentácia publikácie „*Žilinskí kňazi a rehoľníci v 20. storočí*“ z pera RNDr. Ľubomíra Viliama PRIKRYLA, CSc., ktorá vyšla pri príležitosti 10. výročia smrti Mons. Jána MICHALIČKU